

Володимир Дейнека

Подоланія

Київ
Гамазин
2012

УДК 821.161.2-31

ББК 84(4Укр)6-44

Дизайн обкладинки **Ольга Кібенок**

Дейнека Володимир

Д27 Подолання / Володимир Дейнека. – К. : Гамазин, 2012. – 136 с.: іл.

ISBN 978-966-1515-27-6

Послухай! Кожен із нас є Володарем своєї власної країни і ти ...не виняток! Зветься вона Подоланією. В ній живуть наші з тобою страхи, дивні спогади, загублені речі, всілякі бешкети, проблеми, навіть жорстокість... Але десь у її нетрях захований безцінний Скарб, який можна знайти, якщо пройдеш смугу перешкод у Дрімучому Лісі Брехні, пройшовши помістя Ліні, Жади, Вереди, у таємничій печері Забудькуватості...

Слід здолати цей шлях до заповітного Скарбу і Подолання нагородить тебе. Спитаєш, чим?.. У кожного цей Скарб свій – зрозуміти себе, світ, віднайти гармонію, подорослішати. А що шукатимеш ти?..

Твій особистий Скарб теж на сторінках цієї дивовижної книги. Гайда шукати!

© Дейнека В., 2012

© Кібенок О., художнє оформлення, 2012

© ТОВ «Гамазин», оригінал-макет, виключна ліцензія на видання, 2012

ISBN 978-966-1515-27-6

Зміст

5	<i>Вступ</i>
7	<i>Володар гарівної країни - Я?!</i>
24	<i>Птах з майбутнього</i>
30	<i>Долина для моїх дивокоників</i>
34	<i>Зробив шкоду - нагувайся!</i>
40	<i>Глибоко копай, тоді правду знайдеш</i>
49	<i>Друзів не вибирають</i>
64	<i>В путь від Арії до Еадії</i>
83	<i>Чия хата - того й правда</i>
96	<i>Володар, але не правитель</i>
107	<i>Від Вереди рекай біди</i>
119	<i>Чия правда - того й слава</i>
124	<i>На краю Подоланії</i>
133	<i>Омріяне</i>

Вступ

Починалася ця історія із простої казочки для моїх дітей. Та варто було перечитати перші сторінки, аби зрозуміти, що самим лишень дитячим колом обмежитися не вдасться.

У негідних дитячих вчинках немає великого гріха, та важливо те, з яким багажем після цього дитина піде по життю. Я глибоко переконаний, що твердження про необхідність навчання на чужих помилках не має бути аксіомою – чужі «рани» найчастіше викликають жаль, але не болять нам у прямому розумінні.

Ця повість не претендує на статус педагогічного посібника. Коли я щось «непедагогічне» й критикуватиму нижче, то нехай ця критика не видасться

упередженою прискіпливому читачеві. Жорстокість чи проста байдужість до істот, яких ви зустрінете в книжці, – лише художнє відображення деяких думок автора з приводу людських стосунків. Гадаю, це допоможе нам усім замислитися й, можливо, трішечки подобрішати.

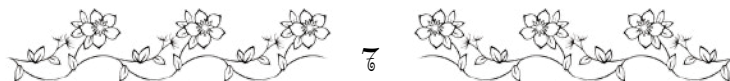
Це розповідь про шалені пригоди неслухняного хлопчика. У ній жодних батальних сцен: вам не ввижатимуться ані брязкіт мечів, ані криваві ріки. І вічну тему першого кохання залишимо осторонь... То чим же могла б зацікавити читача моя книжка? Напевне, щирою розповіддю про напружені бої маленької Людини за себе... і з собою. Власне, сприймайте це як подорож у дитинство.

Володар чарівної країни - Я?!

Залита сонцем галявина, на ній, серед квітучого різнотрав'я розташувалася на відпочинок сім'я. Батьки займалися приготуваннями до обіду. Менший син – хлопчик чотирьох років – власник рудого чубчика та непосидючої натури – щось вишукував у траві, а старший, десятирічний школяр – світловолосий, в міру не худий і не в міру амбітний хлопчисько – просто сидів на камені посеред галявини. Він сьогодні був не в настрої.

Невдало склався день: батьки знову класної гри не купили, яку він просить котрий тиждень! Йому вже десять років, не

маленький, час би вже батькам і зрозуміти, що не так просто бути «на рівних» із хлопцями, якщо в усіх давно така гра є, а він що – гірший?!

Рогатку, яку майстрував учора цілісінький вечір спеціально для полювання на пташок, звеліли вдома залишити, ще й викинути грозилися... Знову ж таки: всі в дворі бавляться з рогатками, по горобцях пуляють тільки так, а йому, бач, не моожна! Он який білий орел кружляє над галявиною, та так низенько, що я б його прямісінько в око поцілив би. І було б чим у дворі похвалитися. А так... Серед беріз, які зусібіч обступили галявину, десь сорока скрекотить і скрекотить, ніби дражниться: «Не можна тобі сюди заходити, не можна, тобі татко з мамою не велять, ага!...».

– Не сиди на сонці, голову напече! – прикладаючи руку до лоба козирочком, гукає здаля мама.

Дзуськи він послухається тепер! Хай і напече – все одно тут сидітиме! Знатимуть,

як собі відпочинок влаштовувати, а синові – псувати! Хлопчик задивився у далечінь, туди, де з-за вершечків дерев визирав невисокий пагорб. Такий цікавий здаля: ніби гуляста голова казкового велетня. От би видертись на неї та роззирнутися довкола, що там, за лісом! І що пильніше туди вдивляєшся, мружачись від яскравого сонця, то виразнішим стає щось блискуче-блискуче на самім вершечку пагорба. Справді, щось так сяє-переливається, чи то вже в очах, напружених до болю, іскорки миготять? А може, там, на горі, зберігається коштовний скарб? А йому, ніби маленькому, з галявини й кроку ступити не можна! А якщо на горі – ціла купа золота? Цікаво, якби приніс їм хоч одну золоту монетку, певне, й не згадали, що хотіли сварити за втечу! Хто б відмовився отак зненацька стати багатієм?

Батьки поглядали в його бік, але гукати перестали. «Нехай самі їдять свої бутерброди!» А він... тихцем, бочком-бочком, прикидаючись

наче грається у траві так, як брат, почав прокрадатися за межі галявини. Ось так і вибрався!

– Оце буде моя перша вершина – і я її здолаю!

І підкорювач подерся вгору. Вже за два десятки кроків по глинистому крутояру серце натужно застугоніло від незвичного навантаження. А в голові стукотіло, відлунюючи

в скронях: «Я таки розбагатію... І тоді купуватиму все, що захочу... Нікого не питаючи! Ви ще попросите, щоб я вам дав грошей, а я подумаю... От коли гарненько попросите, то, може, й...».

Гора виявилася не такою вже й високою, а коріння старих дерев, що поплелосся глинистим схилом, послужливо потрапляло то під руку, то під ногу, ніби казковий велетень сам хотів, аби хлопчик якомога швидше піднявся до нього. Нарешті він опинився на вершечку пагорба, відсапався, оглядівся. Ні, не в очах миготіло від гарячого сонечка – справді щось блиснуло неподалік, за кволим кущиком спаленого спекою бур'яну. Втікач сторожко наблизився, боязко придивився, мліючи від щасливого передчуття... З-за врослого в глину каменя щось зблискувало, таки схоже на золото! Тремтячою рукою хлопчик потягнувся до тієї блискучої речі, подібної до ручки, або що...?

Ось-ось – і Скарб у нього в руках! Та все тіло раптом скував крижаний жак:

чиясь кістлява правиця перехопила його руку. Наступної миті хлопчина знайшов у собі сили, щоб ледь повернути голову: над ним височіла худа постать у лахмітті, що ледь тріпотіло від легкого повію літнього вітру, який вільно гуляв тут, на горі. Обличчя високого старого поорали глибокі зморшки, в складках жовтавої шкіри лиховісно зблискували чорні очі, довгі сиві пасма, безладно падаючи на плечі, плуталися в кошлатій, сірій від пилу бороді, що сягала землі. Дід здавався таким старим, ніби прожив на цьому світі вже літ із двісті.

Старець відпустив хлопчикову руку й сам витяг із-за каменя важкий кривий посох, увінчаний золотим орлом із розправленими крильми, ніби ладним злетіти.

– Вибачте, я не хотів, – пробелькотів переляканий хлопчина. – Я думав, що то скарб.

– Ти щойно збрехав, хлопче. Як це – ти не хотів? Адже ти йшов сюди за скарбами? – старий звів до купи кошлаті брови, не

зводячи з хлопця темного погляду.

– Я думав... думав, Скарб нічий... я ж не знав, що він ваш!

– Мій золотий орел – це іграшка, порівняно зі Скарбом, який ти можеш знайти. І це не так складно. Поглянь униз! – дідуган окреслив кінцем посоха все, що виднілося біля підніжжя пагорба. – З верхівки цієї гори розпочинається чарівна країна Подоланія. І ти до сьогодні навіть не здогадувався, що це – Твоя країна. Її створено твоїми вчинками. Ти – її Володар.

Хлопчик затамував подих.

– То кому ж, як не тобі належить головний Скарб цієї країни? – продовжив старий, ніби просвердлюючи його наскрізь страшними чорними очима. – Слухай уважно – і здобудеш усе, чого прагнеш.

І ось що почув далі вражений хлопчик.

– Попід крутими схилами гори Незавершених Справ несе свої води річка Вякалка, що впадає у море Батьківських Сліз, а його води омивають рівнину Дитячої Шкоди. Погляньно: ні кінця ні краю тій Рівнині. А он там, ще

далі, на самісінькому обрії, вона зривається в глибочезну ущелину. За тією нездоланною прірвою починається Дрімучий Ліс Брехні, непролазні хащі, серед яких заховалася печера Забудькуватості. І аж на самому дні темної печери чекає на тебе Скарб. Якщо його здобудеш – стати тобі стократ дужчим, у тисячу раз сміливішим, а розумнішим – аж у десять тисяч разів!

Очі у хлопчика спалахнули вогниками шаленого захвату. Ну, тепер він усім покаже!

– Та я... Та мені... Я... згоден.

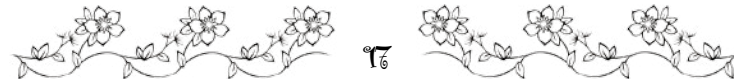
Бородань лукаво примружився й помахав гачкуватим пальцем:

– Не квапся так. Перш ніж дати згоду – ти повинен знати ось що. Якщо ти – незалежно від причин – повернешся і не здобудеш Скарбу, то заплатиш за це високу ціну. Я відберу в тебе твої власні силу, мужність і розум. Але якщо ти впевнений у собі – сміливо ступай на стежку, що починається від мосту Пихи через річку Вякалку, – це для мене й означатиме твою згоду.

Хлопчик трішки налякався. Перспектива стати немичним дурником не тішила нітрохи, але ж Скарб, жаданий Скарб, який нарешті сам іде до рук... Як можна ним знехтувати?! Стати в усьому най-най-най... Чи ж не про це мріють усі на світі хлопчаки?! Але отак відразу пристати на всі умови хитрого старого, який вочевидь щось намислив, – он які в нього страшні очі! – теж, напевне, дурість... Хлопчина потупився, приховуючи розгубленість, і вдався до перевіреного на мамі прийому: звів на старця жалібний погляд, збираючись запхінкати, заканючити, застогнати, силкуючись бодай яку дрібну поступку виторгувати... Та диво дивне – біля каменя не було вже нікого. Опшелешений хлопчик озирнувся довкола. Тричі оббіг навколо каменя, заглядаючи й за кущик, і під кущик, – чаклуна як вітром здуло. І що ж робити? Невже отак і розпрощатися з омріяним Скарбом?! А якщо не вдасться знайти?

Наш герой довго стояв на горі, сумно милуючись краєвидами незвіданої землі.

— Обдурив мене старець... Занадто велика ця країна, як пройти її всю з краю в край? А якщо не впораюся й поверну назад — стану тупим слабаком. Ех, невже ж не бути мені най-най-най?! Невже доведеться отак, ні з чим, повертатися до батьків? А за те, що пішов з галявини без дозволу, ой як влетить! А завтра знову до школи, а там — хай і далі насміхаються усі — хто сильніший, хто краще вчиться, в кого є те, чого в мене нема? Чим я гірший?!

Він востаннє глянув туди, де чекала нездійснена мрія... Хотів уже повернутися до неї спиною та спускатися з гори. Та власна слабкість розсердила його. Тоді хлопчик підніс кулаки над головою й голосно промовив:

— Та чи нетяма ти, Володарю Подоланії? Ану вирушай негайно, і щоб без Скарбу не повертався! Ось як станеш у 100 разів сильнішим, у 1000 разів сміливішим та в 10 000 разів розумнішим — побачиш, як усі боятимуться і поважатимуть тебе!

І ледь він почув ці свої слова — не знати звідки взялися й сила, і сміливість. Здалося, ось як розбіжиться зараз та як стрибне — перелетить усю ту жалюгідну країну від краю до краю!

Володар хутко спустився крутояром — де на ногах, де й на сідницях, якщо не вдавалось притриматися за випнутий корінь. Під горою, захеканий, обтрусив штанята й на мить завагався перед мостом.

— Та я цей міст трьома стрибками перемерію! — підбадьорив себе, перш ніж зробити перший крок.

Дошка якось дивно зарипіла, ніби зойкнула, та відчайдуха це не зупинило.

— Та я цей міст... — він зробив ще один крок, уже не такий упевнений.

Друга дошка теж зарипіла, навіть здалося, що неприємно хрюснула під ногою. Та й це не зупинило мисливця за Скарбом.

— Та я...

Тільки-но він ступнув на третю дошку — та пронизливо затріщала, огидно

хряснула й розломилася навпіл.

Міст Пихи затремтів, страшно загой-
дався під ногами і дошка за дошкою почав
ламатися під Володарем.

Ще мить тому його переповнювали
такі сила та відвага, що ладен був, здава-
лось, єдиним помахом руки перевернути
цей світ з ніг на голову. А зараз вияви-
лося, що остання хистка опора вислизала
просто з-під ніг. Нещасний хлопчисько
почувався таким безпорадним. Жах охо-
пив його. Він летів униз разом із рештками
мосту, на все горло волаючи:

– Я не хо-очу! Боюся-а-а! Не бу-у-ду!!!

І булькнув у тягучі води річки Вякалки.

Вода загусла від слизьких водоро-
стей. Доводилося щосили працювати ру-
ками й ногами, звиваючись, ніби вуж, аби
хоч трохи виплутатися з цієї мішанини.
Річка, однак, владно зтягувала його в
тьмяну, грузьку глибочінь.

І хоч скільки не волав бідолаха, силку-
ючись опиратись повільній та невблаганній

течії, його відносило все далі і далі, аж
поки неквапно не влилася у води моря
Батьківських Сліз.

Море було тихе та спокійне, але зовсім
не затишне й не тепле, навпаки – холодне
й дуже солоне. Щодалі волокля хлопчи-
ка лінива течія, раз у раз, ніби глузувала,
повільно обертаючи в неквапних коловер-
тах, – то більш кривдно робилося Волода-
рю. «Ось і здолав міст! А країна ж тільки
почалася...»

Хлопця пронизав холодний страх, який
від коловерті до коловерті дужчав, поки не
перетворився на панічний жах. Під ним була
каламутна, грузька безодня – і хто знає, що
крилося там, в глибині?! Нещасного души-
ли сльози. Згадалися мама, маленький бра-
тик... Він уже не знав, від чого так солоно –
від бридкої води цього слизького моря чи від
власних ганебних сліз, які геть не слухалися
й не бажали далі стояти в очах, застилаючи
світ. Вони ринули потоком, щоб перед очима
в хлопчика й далі розгорталася безрадісна,

безжиттєва, сіра морська далечінь — до обрію, без меж, як його туга... І щось ніби скувало ноги, потягло в глибину... Ні, ні, нізащо! Він відчайдушно заборсався, опираючись холодній силі, що затягувала у вир, заходився щосили гребти до берега, з натугою долаючи грузьку течію. Солоня вода бризками осідала на обличчі, залишаючи неприємний присмак чужих сліз на губах. Рухи скувала жаклива втома, він відчув, що опиратися течії дедалі важче.

— Я не втону, я не хочу, не хо-о... — бурмотів хлопчик у цілковитому відчаї.

Але диво дивне — він борсався так уже давно, чудово розуміючи, що все марно, та чомусь таки не тонув. Остаточного знесиленого хлопчик зовсім перестав ворухити руками і ногами, давно вже ніби сплутаними, але все одно залишався на поверхні. Від солоного почало пекти в горлі.

Так гірко він плакав, тільки коли був зовсім малий. Мама тоді брала його на руки, заспокоювала. Часто в неї самої на

очах стояли сльози — так було шкода сина. Якось мамина сльозинка крапнула йому на руку, він лизнув і відчув, що крапля така сама солоня, як і його сльози.

Чому це море називають морем Батьківських Сліз? Чому в ньому так важко й сумно, але не можна втонути? Хлопчик так стомився, що вже готовий був опуститися на дно, але вода вперто його тримала. Може, тому що це море наповнене маминими сльозами... а мама нізащо не дозволить дитині втонути.

Тяжкий сум змінився нестерпним соромом. Так соромно хлопчикові не було ніколи. І він раптом зрозумів, що вже не зможе бути таким, як був раніше.

Прах з майбутнього

Навколо панувала дивна тиша. Море застигло, нерухоме, без жодної хвилячки. Хлопчик відчув, як щемить біля серця. Це теж було незвичайне, незнане досі відчуття. Йому ніби полегшало, стало якось тепліше, кудись подівся страх – прийшло те, чого справді ніколи не було досі – почуття провини. Хлопчик жодного уявлення не мав, що воно таке, але відчував якісь зміни. Він став іншим. І тоді над тихою гладінню моря пролунали слова Володаря:

– Я хочу і зроблю так, щоб море Батьківських Сліз перетворилося на океан Батьківської Гордості! Я здобуду цей Скарб! І зовсім не для того, щоб мене боялися і поважали наші хлопці в дворі й у школі, а щоб мама, татко, братик просто

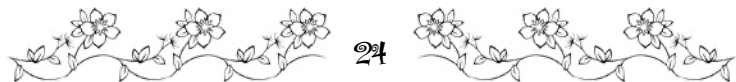
так мене любили, ні за що... Хай вони пишються мною!

Остання сльозинка з щоки скотилась у море. Від краплі пішли кола по воді, а далі вони переросли у стрімкий вир, який збурих усе навколо. Звідкілясь, із темної глибини, зринула потужна тепла хвиля, підхопила хлопчика, піднесла високо над водою, зручно вклала на гребінь, мов на величезну м'яку долоню, й стрімко помчала до берега, де починалася безкрая рівнина Дитячої Шкоди.

Мокрий і стомлений хлопчик вийшов на всипаний дрібним камінням берег. Попереду похмуро височіла скеля, на вершечку якої щось біліло.

Хлопчика зацікавило те, що виднілося там. Може, то білий камінь, який, мов у дитячій казці, колись прочитаній мамою, виконує бажання? Хлопчик гукнув до скелі:

– Гей, каменюко, годі тобі грітися на сонечку. Злазь із гори, може, станеш мені в пригоді!

Те, що сталося далі, перелякало його мало не до смерті.

Камінь заворушився, збільшився у розмірі, підскочив угору і перетворився на великого білого птаха – то був могутній орел.

Оце так диво. Птах швидко піднявся високо у небо. А потім... а потім, склавши крила, стрілою кинувся вниз, прямо на зляканого мандрівника. Серце шалено застукотіло у грудях, та орел рвучко розправив крила і вже повільно опустився на камінь поруч з поблідлим Володарем.

– Не бійся. Я не зміг би заподіяти тобі шкоди, навіть якби й хотів. Я не належу нинішньому часу.

Птах умів говорити. Справді, як у казці!

– Що це значить – «не належу нинішньому часу»? – перепитав вражений хлопець.

– Я – Білий Орел Мрії – твоя майбутня, найбільша, найзаповітніша мрія, яка обов'язково стане реальністю.

– То це означає, що я можу зараз щось

таке загадати, що неодмінно здійсниться?

– Авжеж.

– Ой, як здорово! Тоді я хочу, щоб у мене вдома з'явився...

– Я не радив би цього робити зараз, – зупинив його Орел. – Добряче подумай, перш ніж використати свій єдиний шанс у житті. Перед тобою довгий шлях – тяжкий, небезпечний. Та коли на цьому шляху постане справді нездоланна перешкода, можливо, доведеться мене покликати.

– І ти допоможеш?

– Звісно, але за це ти заплатиш найбільшою мрією свого життя.

– Як же так? Якщо я покличу тебе на допомогу, моя мрія не здійсниться?

Хлопчик знову мало не заплакав. Отакої! Випала нагода здійснити бажання – і на тобі! Знову якісь страшні умови!

– Як же мені не щастить! – у відчаї вигукнув він.

– Хіба можуть здійснитися мрії в людини, якщо в неї забрано силу та розум? У

чому ж тут щастя? – тихо озвався Білий Орел.

Хлопчик отямився. Згадалася розмова зі старцем на пагорбі, власне бажання стати най-най-най... Стало трішечки соромно, лише трішечки, але цього виявилось достатньо, щоб хлопчик зітхнув і промовив:

– Згода, лети, Орле з майбутнього, лети куди хочеш. Якщо вже зовсім-зовсім нічого не зможу вдіяти, тоді... тоді я тебе покличу... напевно...

«Мрія» змахнула білими крильми, поволі, плавними колами набрала висоти й зникла у кудлатих хмарах.

Долина для моїх дивокоників

Володар обвів Рівнину сумним поглядом. Яка ж вона широчезна! Дрібненька зелена травичка під ногами.... Нічого дивного, ні крихти казкового. Удалині видніється темний гай, здаля як слід не розгледити. Хлопчик зітхнув ще раз і рушив у той бік. Та що ближчим ставав гай, то збільшувався хлопчиків подив.

Нарешті мандрівник підійшов впри-тул – і завмер. Ніде у світі, мабуть, не знайдете нічого подібного! На кущах не було листочків, а гілочки стирчали врізнобіч, такі гладенькі й рівненькі, ніби хтось обрізав кожну на кінчику. Хлопчик узявся за гілочку, і та легко висмикнулась

із землі. «От тобі й маєш! Різка! Це гай із різок!» Ще більше хлопчика здивували плоди кумедного карликового деревця. На його гіллі росли довгі різнокольорові смужки, ніби стрічечки, зі спіднього боку пронизані дірочками. Та це ж... це ж паски! Звичайні паски для штанів. Хлопчик посміхнувся:

– Ця долина зветься рівниною Дитячої Шкоди, так? Тепер зрозуміло, чому тут у гаях паски ростуть... Надував мене чарівник! Не один я створив цю країну. Тут і батьки, бачу, добряче постаралися.

Раптом здаля долинули гамір і тупіт, що наростали, поки до них не додався хрускіт поламаних різок. Перед Володарем, одне за одним, з'являлись із гущавини дивні створіння. На вигляд вони були чимось схожі на іграшки, змайстровані незграбними дитячими руками, тому видались кумедними, зовсім не страшними.

Так, вони були схожі на коней.

– Якщо я творець країни, то, виходить,

це все коники, що я встругнув?!

Із усього табуна вирізнявся вожак – скакун із головою, схожою на щойно витягнутий із річки черевик. Це створіння здалося хлопчикові надто вже знайомим, тільки звідки?

Часу на роздуми було обмаль, адже він мусив іти далі. Одного ж дня на цілу країну не вистачить?

Він ішов Рівниною, хльостаючи по траві різкою із гаю. З неба посміхалося лагідне сонечко, легенький вітерець куйовдив білявого чубчика.

Надокучливе тупотіння «недокоників», які чомусь ні на крок не відставали, драгувало дедалі дужче. Спроби відігнати набридливий табунець різкою виявилися марними. Тоді хлопчик вирішив сам утекти й побіг щодуху. Та наснаги ледь вистачило на якусь сотню метрів, бо табунець зрадив і кинувся наввипередки. Коники виявилися невтомними, не те, що мандрівник. Його мучила спрага, а води поблизу не видно.

Аж раптом табун зірвався з місця і помчав кудись удалину. Хлопчик провів поглядом дивоконей і несподівано для себе відчув сум за ними. Все-таки які-не-які супутники... Незабаром помітив, що табунець спускається в улоговину. Може, коники туди звикли ходити на водопій? І Володар попрямував за ними.

Зробив шкоду - начувайся!

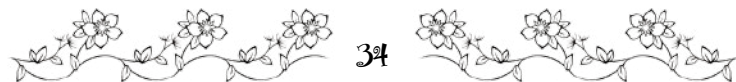
Яка краса! В улоговині на сонці блискувало люстерко озерця посеред кучерявих верболозів. Вітер погойдував на воді в затінку прибережні малі острівці куширя. На середині плесо було чисте-чисте, мов скло. Так і вабило: «Підійди... Спочинь... Напийся моєї водички. Скупайся!».

Коні кинулися у воду всі разом, забрюхалися, скаламутили чисту гладінь, радісно заіржали. «От нетямущі, – з досадою подумав Володар. – Ну чого ж не стати спокійно на березку, не напитися чистої водиці?»

Він пройшов уздовж берега, подалі від табуна, став навколішки, нагнувся

над озерцем і потягнувся губами до чистої, мов сльоза, води. І раптом із дна, просто в нього перед носом виринула брудна бульбашка, ще одна, ще... І нарешті на поверхню повільно виринуло величезне, як у бегемота, роззявлене жерло. Не на жарт наляканий, Володар відскочив на кілька кроків від водойми. З води долинало глухе клетотіння, яке нагадувало хрипкий регіт. Воду скаламутив піднятий із дна мул. Довелося шукати іншого місця. Хлопчик відійшов на кілька метрів від бридкого реготуна і ще раз спробував напитися. Та й цього разу йому не пощастило: збовтуючи щойно чистісіньку водичку, при березі виринула така сама потвора, дражнячи Володаря чи то сміхом, чи то черевним булькотінням.

Скільки бідолаха не силкувався напитись – усе марно. Щоразу з води виринали нахабне створіння й каламутило воду, яка ще мить тому була ідеально чистою, а його бридкий регіт долучався до загального хору.

– Стуліть свої пельки! – тупнув ногою хлопчик.

Та ніхто й не думав його слухатися.

– Та ви хто взагалі, щоб так знущатися з мене? – мало не плачучи, вигукнув він.

На його подив, саме після цих слів тварюки оговталися, й одна з них промовила людським голосом:

– О, Володарю Подоланії, ти наш творець! Щоразу, коли ти, бешкетуючи, робив якусь шкоду, в нашому озері оселялася нова тваринка, подібна до нас. Нас тут зібралося не менше тисячі. Але ти не дав нам імен. Назви нас, і ми більше тобі не заважатимемо, навпаки – станемо твоїми друзями.

Усі родичі промовця припинили очікування.

– Ну та це ж просто, – зрадів Володар, – я назву вас... реготунами.

Небачені тварини якусь мить дружно реготали, а коли сміх урвався, так само раптово, як і вибухнув, найкрасномовніший з них зітхнув:

– Нам не подобається.

– Тоді, – хлопчик замислився на хвилю, – я вас назву... сміхомотами.

Ще гучніший регіт розірвав тишу над ставком і так само раптово припинився.

– Це теж не підходить нашому товариству, – промовив найбалакучіший, і сльоза розпачу викотилася з його витрішкуватого

ока, яке щойно сміялось.

Володар зрозумів, що чергова невдала спроба може викликати такий жахливий регіт, від якого не лише вуха тріснуть, а й усе озерце в землю западеться. Тому він запропонував:

– А якщо ви будете... Шкодопотамами? – і міцно затулив вуха долонями.

Хлопчик устиг лише побачити, як потворні велетні, гидко плямкаючи, почали занурюватись у воду. Тоді він розтулив вуха й почув якесь булькотіння, у якому вчувалася дивна пісенька.

Шкодо... пт... пт... тами... шпт... пт...
потами...

Шкодо... мото... шп... тами... ми...
шкодо... шкодопотами.

Зрештою, розгойдане озерце почало потроху заспокоюватися, остання скаламучена хвилька доповзла до ніг Володаря – й розтанула на вогкому піску.

Шкодопотами зникли в глибині, крім одного, який, певно, був у них за старшого. Він подивився на хлопчика, покліпав і розчулено промовив:

– Дякую тобі, Володарю. До сьогодні вся Подолання глузувала з нас, зграї безіменних створінь. Та ми вірили, що настане день, коли ти позбавиш нас цієї наруги. Завдяки тобі ми стали гордим племенем Шкодопотамів. Ми не забудемо, що ти для нас зробив. Знай: ми найсильніші в цій країні й дуже дружні. Коли тобі знадобиться велика сила, просто скажи: «Мені потрібно багато сили!» – і все моє плем'я прийде тобі на допомогу, Володарю наш.

Витрішкуваті очі ватажка Шкодопотамів знову наповнилися слізьми вдячності. Він розвернувся, тричі хлиснув кумедним куцим хвостиком по власному широкому озаддю і пірнув на дно озерця.

Нашого мандрівника мала б розсмішити ця сцена. Але, на власний подив, він відчув щось нове, досі незвідане і приємне.

Глибоко копай, тоді правду знайдеш

Кола на воді та ланцюжок дрібних бульбашок вказали шлях щасливого вождя племені Шкодопотамів по дну озерця.

На жаль, спраги це не втамувало. Треба було рушати далі, але Володар почувався надто виснаженим. Він замислено глянув на табун коників який, на лузі небало пощипуючи травичку, ніби чекав свого господаря.

«Та в мене ж он цілий табун транспортних засобів, а я збираюся долати цю рівнину пішака? Я приручу коня, як це робили наші далекі предки, і його чотири ноги донесуть мене куди завгодно набагато швидше за мої

дві», – раптом саянуло в голові.

– Гей-гей, – радісно загукав хлопчик до табунця. – Ходи-но сюди, Клишоногий, цукерку дам!

Кінь заіржав і відскочив далі.

– Твоя правда, конику. Нема в мене цукерки, – зітхнув приборкувач «диких мустангів», і кінь несподівано повернувся. – А може, я тобі шоколадку дам?

Кінь знову відстрибнув. Хлопчик розгубився.

– Чогось не виходить у мене з прирученням. Немає в мене ніякої цукерки, а шоколадки – тим більше.

«Мустанг» повільно наблизився знову.

– А-а, то й ти хочеш правди? Ну то слухай. У мене немає чим тебе пригостити.

Клишоногий наблизився впритул до Володаря і лизнув шершавим язиком йому потилицю. Тут наш герой рвучким рухом злетів тому на спину. Не очікуючи подібного нахабства з боку наїзника, кінь дав такого прудкого «вихиляса», що Володар, ледь втримавшись на ньому, заціпенів від ляку.

Зараз він хотів би бути де завгодно, тільки не на спині наляканого чудо-звіра.

Кінь «летів» по рівнині так, що вибита копитами трава закидала очі всьому табуну, який гнався позаду.

Спокійно ширяв під небом лише незворушний Білий Орел Мрії. Гордовито споглядав він усю цю метушню вниз. Табун коників, яких колись втнув невгамовний бешкетник, мимоволі наближав свого творця до заповітної мети.

Кінь трішки заспокоївся, облишив спроби скинути вершника, але мчав так само нестримно. Від пекучого вітру в хлопця текли сльози, обличчя пашіло, та груди наповнювало свіже, прохолодне повітря волі.

Невдовзі таки далася взнаки кострубата спина неоковирного створіння. Година їзди на тих сторчаках зробила свою справу. Коли табун зупинився на краю ущелини, бешкетник зібрався був зістрибнути з коня так само хвацько, як і скочив йому на спину, та тіло не слухалося.

Довго й незграбно злазив із коня зухвалий вершник. Він стогнав, він кречав, мало не голосив від болю, здавалося, жодної цілої кісточки не лишилось – так розтрусив його шалений коник. За всю шкоду батьки хлопчика лише сварили, але зроду не шмагали паском. Але ось зараз він почувався так, ніби й справді відшмагали.

– Не ображайся, – звернувся бідолаха до місця, якому найдужче боліло, – це тобі, мабуть, перепало за все, в чому я колись когось нашкодив. Я більше не буду.

Кінь косував на невдачу-вершника й тихенько іржав. І цей конячий сміх дружно підтримував увесь табун.

– Ну, чого розчепірів свого чобота аж до самої халяви? – розлютився Володар. – Мені й без того боляче...

...Чому це він згадав про чобіт? А, ну, певна річ, голова коника дуже нагадує той самий батьків чобіт.

Одного разу, на канікулах, з нудьги він приміряв знайдені на горищі старі батькові

чоботи. І здався сам собі схожим на казкового графа. От тільки високі халяви заважали згинати ноги, бо сягали набагато вище колін. Хлопчик спробував цю неприємність залагодити: накреслив ручкою контур взувачки з

книжки про кота в чоботях, а далі взявся до ножиць. І так натхненно попрацював над чобітьми, що за кілька хвилин перетвори в їх на купу мотлоху, який мама згодом викинула на смітник. Після вдосконалення татових чобіт жоден майстер уже не взявся б дати їм раду...

— Я згадав! — голосно вигукнув Володар. — Ти — старий батьків чобіт, який я...

Ледь Клишоногий почув ці слова, як із розгону кинувся у прірву, і за мить із далекого дна почулося моторошне тріскотіння. Коник розбився об камінь. Ущелина загула, кам'яні стіни над прірвою затремтіли, і сталося диво — просто на очах у враженого хлопчика прірва повужчала на кілька метрів.

Бешкетник озирнувся на табун, який терпляче очікував своєї долі.

Ну що ж. Здається, він зрозумів. Щоби перейти ущелину, потрібно згадати, як втнув кожного з цих коників. Ось цей, гладкий, схожий... на старий будильник, якого

хлопчик розкрутив свого часу й тихцем викинув, бо не зумів зібрати докупи!

У коня у череві почувся різкий, металевий звук. То задзвонив давно вже вмовклий будильник, прожогом кидаючись до прірви. А коли з дна ущелини долинув брязкіт, вона знову повужчала.

— А ти, Кривулько? — покликав хлопчик лошатко з вигнутою мов дуга спинкою. — Ти... Хто ж ти такий? Ти... Ти кільце домашньої ковбаси, яке я на городі закопав, бо хотів, щоб із тебе виросло ковбасне дерево.

Коник підтюпцем почвалав до прірви.

— Мабуть, це був невеликий гріх і врожай вийшов нікчемний, — підсумував Володар, спостерігаючи, як ущелина знову вужчає на декілька сантиметрів.

До самого вечора Володар пригадував свої творіння та звужував прірву. А коли лишився один-єдиний кінь, стомлений хлопчик сів на краєчку ущелини, що була вже завширшки не більше трьох метрів, і зізнався собі, що ніяк не зможе пригадати,

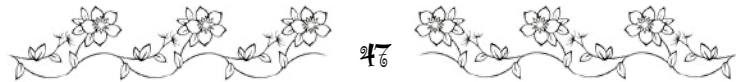
якого коника втнув цього разу. Он скільки сили й часу витрачено на те, щоб звузити перепону на шляху до Скарбу. І все одно її не здолати!

— Що ж робити? Повернути назад? Ні, назад — нізащо!

«Якби я був пташкою...» Попросити допомоги в Білого Орла? А як же мрія? Звісно, орел цю прірву здолав би єдиним помахом крила... І як йому не страшно літати так високо?

«Страх. Мене тримає страх. Ось чому я не можу зрушити з місця. Невже я боягуз? А то ні? Хто боявся признатися батькам, що зробив якусь шкоду? Якби тільки мені вдалося до них повернутись... Я обов'язково розказав би їм усе-усе! І хай би мене покарали як завгодно, тільки б...» У пориві палкого каяття він відступив на кілька кроків, набрав у груди повітря, не зводячи погляду з роззявленої пащі прірви, замружився... Розбігся...

— І про тебе розкажу, ще встиг гукнути

самотньому коникові, що понуро похилив голову за край ущелини, – не сумуй, бо ти схожий на зламане деревце...

Із цими словами він відштовхнувся від краю прірви й полетів над нею.

– Дерево... Авжеж, зламане сусідське деревце, потай закинуте за тин, – згадав хлопчина, вже падаючи на м'яку траву. А коли озирнувся, побачив, як краї ущелини повільно сходяться до купи, змикаються, мов щелепи.

Від прірви не лишилося й сліду.

І тільки Білий Орел Мрії з висоти свого польоту ще міг побачити тоненьку смужку на місці зяючого провалля, яка тепер нагадувала зморщечку на щоці Володаревого батька.

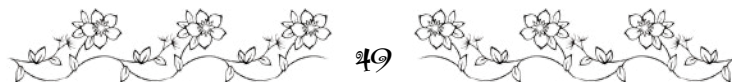

Друзів не вибирають

До Дрімучого Лісу Брехні здобувач скарбу дістався вже смерком. Крива стежина, вихиляючись поміж дерев, привела його до галявини. Тут можна влаштуватися на ночівлю. На краю галявини хлопчик помітив маленький дерев'яний будиночок. Саме такий він хотів колись побудувати в бабусиному саду, та часу так і не вистачило – все ганяв десь із такими, як сам, розбишаками, вигадував нові й нові бешкети. А всім хлопцям таки сказав, що збудував хатку і усе літо в ній жив.

– Ну, прибрехав трішки, зате матиму тепер де переночувати, – сам себе підбадьорив хлопчик, рушаючи до будиночка.

Тільки-но простяг руку до дверей, хатинка захиталась і зникла, мов примара.

— Ні, набрехні не виспишся, — пробурчав мандрівник і заходився моститись на ніч біля стовбура старезного дуба. Та ледь присів на купку сухої трави, як неприємно забурчало в животі. До денної спраги додався нічний голод, що гризе не гірше за голодного вовка. Але зарадити цьому можна було в єдиний спосіб — заснути. Володар так змучився за цей довжелезний день, що ліг просто на траву й завмер, не в змозі поворухнутися. Але щойно зібрався заплющити очі — трава під сусіднім деревом заворушилась, мов жива, а далі взагалі розлетілася врізнобіч. Із купи вирваної з корінням трави вискочив білий, круглий ніби м'яч, пухнастий заєць. Проте він неприродно припадав на одну лапку й кричав від болю, по-людському — так, як пхінькають маленькі діти:

— Ай-я-яй! Ой-ой-ой!!! Та ти зь мені лапу відцявив!

Хлопчик навіть не злякався — такий був стомлений. Тільки озвався сонним голосом:

— Як я міг тобі лапу відчавити, якщо

лежу під сусіднім деревом?

Заєць зупинився і несподівано спокійно відповів:

— Ну то й сьо, а якби ти ліг під моє дедево, то задусив би мене зовсім.

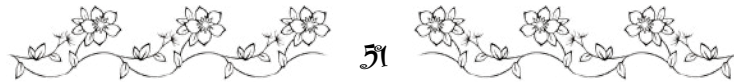
— Та хто ти такий? — хлопчина почав дратуватися.

— А ти сьо, не бачись? Я сьтдасенний сидий вовк, — сказав заєць і почухав задньою лапкою за довгим білим вухом.

— Краще б не знущався, а сказав, де дістати щось поїсти, чи хоча б водички ковток...

— Так би й ськазяв. Зядаз я миццю! Ти зь, мабуть, знаєсь, сьо ми, сьлони дуже спдитні.

І дивний заєць скочив у якусь шпарину,

звідки й виринув за хвилику, тримаючи в лапках кілька шишок і круглий камінчик.

— На, поїзь. Ми, буйволи, взягалі-то не зядібні.

— А хай тобі! То ти не тямиш, що каміння й шишки — не їжа? Чи просто знущаєшся з голодного подорожнього? Ну тоді начувайся! Принеси-но мені, будь ласка, шишок та каміння, і побільше!

— Так би й ськазав, а то їсти йому, пити йому. Ми, змії, взягалі-то не дюзе спдитні.

Заєць стрибнув у кущі й за мить знову стояв перед гостем. А біля ніг у хлопчика виявився кошик із запашними пиріжками й глечиком молока.

— Піду взє сьпати, ми, півніцьні олені, в цих кдаях на літо у сьпляцьку впадаємо. — І заєць пошкандибав під своє дерево. Та на півдорозі раптом знову рвучко підстрибнув і заволав:

— А-я-яй! Ой-ой-ой!!!

Потім озирнувся на здивованого Володаря і винувато пояснив:

— Ну, якби ти позьбудив у мене камінь, зьнаєсь, як би мені боліло? А ми, кдокодили, не дюзе тедплячі до болю.

— Іди вже спати, бо точно отримаєш стусана, — не втерпів хлопець. Він запив пирога молоком, схилив голову на траву, ще раз глянув на зайця, позіхнув, але ще встиг запитати:

— Я на тебе боляче наступив?

Заєць, який уже давно лежав під сусіднім деревом, театральнo смикнув лапкою і простогнав:

— Та сьо, я взє геть зьвідюка? Не дозумію хіба, сьо ти ненавмисне? Не боляце, тедпіти мозьна... Спимо взє, бо зявтда вданці багато доботи. Нам, мудахам, се до сьхід сонця тдеба назьбидати по два бадила меду...

Заєць нарешті замовк, впустив на галявину вечірню тишу, яка давно туди просилася, та все лякалась його вереску, проте за якісь півхвилини вся ця торба з метушнею і нісенітницями зірвалася з місця й з новою силою заводала:

– А-я-яй! О-йо-йой!!! Ёвалт! Дятуйте! Катасьтдофа!.. Катасьтдофа!.. Мені комадик усі гдуи відтоптав!

Але Володар уже не почув його й не кинувся рятувати – він солодко спав. Сон забрав усю втому тяжкого дня, всі жахіття пройденого шляху. Перед очима постали тато й мама, далі їх змінив старий чаклун, який невдовзі перетворився на ніби й потворного, та водночас такого милого коня-чобота... Все це закрутилось у зоряному вирі, що спустився сюди, на ще теплу від денного сонечка галявину... І поцяткованою зірочками теплою ковдрою ніч накрила дитину серед темного лісу.

Тому, коли менший і слабший, пухнастий і брехливий, на сході сонця, серед блаженної тиші ранкового лісу вкотре вже заволав:

– Катасьтдофа! Катасьтдофа!!! Я не засьтдяг! Я не засьтдяг!

Розбуджений від найсолодшого ранкового сну й тому дуже сердитий

Володар заходився оглядати місцину в пошуках нори, де можна було б привалити дебелою каменюкою цю «пухнасту істеричку».

– Катасьтдофа! Катасьтдофа!!! Я не засьтдяг!

Хлопчик підвівся й рушив туди, звідки чувся знайомий з учора галас. Але поки що йому відкрилася тільки гущавина незвичайних рослин відразу за краєм галявини – білих, синіх і помаранчевих, тоненьких і гнучких. Вони чіплялися за руки, ноги, заважали дістатися до крикуна й змусити його стулити нарешті пельку.

Коли з неймовірними зусиллями хлопчик таки розшукав зайчиська, картина виявилася справді жахливою. Його новий неспокійний знайомий неприродно вигинався, плутаючись у тонкому гіллі дивних рослин, і пронизував його благальним поглядом. Очі в зайця були повні переляку.

– Сьо вилюпифся? Я не засьтдяг, – сварливо заявив він абсолютно всупереч

своєму переляканому вигляду. Та ледь бідолаха подав голос, із землі вмить виросла тоненька гілочка й щільно обплела невідьниківі задню лапку.

– Та ти ж брешеш, – сказав Володар.

– Хьто, я? Та ми, усядійські тигди, ніколи в зитті не бдехали.

Після цієї заяви з-за спини зайця із землі стрімко вигналася нова гілочка. Вона хитнулася раз легенько, другий – сильніше, а на третій раз – нагнулася до самої землі і з усього маху вперіщила «усурійського тигра» трішки нижче від того місця, звідки ріс куций хвостик.

Від болю очі в зайця почервоніли й вдвічі побільшали. Володар чекав на черговий вибух вереску, та ув'язнений натомість тихенько прошепотів:

– Авзезь, таки бдесю. Ніякий я не тигд.

Після цих слів гілочка лагідно почухала його між вухами й зникла. Засець, здавалося, почав поволі приходити до тями.

– Ой, ніби й спдавді засьтдяг... – уже

трохи притомніше заговорив він і з тривогою глянув на свою нерухому лапку. Гілочка з неї повільно сповзла і заховалася в землю.

– Я не півніцьний олень! – урочисто сповістив осмілілий зайчисько. І пута ослабли.

До полудня розлягався над Лісом Брехні нестерпний галас – засець-брехунець навіть захрип, зате рештки дивної парості потроху зникали й зникали:

– У мене немає додиців седед кдокодилів! Я не бив пику тиданозавду! Я боюся сьвоеї тіні! Я не мив ніколи сьвоїх вухей... ні... вусів... ні візів... Та як його? О! У мене бдудні вуха!!!

Насамкінець він уже зовсім тихенько додав:

– Вибацьте. Я більсе не буду.

По завершенні сповіді розчищена від поплутаної брехливої рослинності місцина вже нагадувала ціле футбольне поле.

Трохи заспокоївшись, зайчик звернувся до ошелешеного подією Володаря.

— Дякую тобі. Мені ніколи ніхто в житті не підходив на допомогу. За це я сьтану тобі сьздавзнім ддугом.

— Дякую і тобі на добрім слові. Але, вибач, ніяк не згадаю, коли і з чого створив тебе. Ти хто?

— Це було давно. Я підійшов сюди із сусідньої кдаїни.

— А що то за країна?

— Колись ту кдаїну створив твій тато, — заєць зітхнув і посміхнувся. — Авжеж, не дивуйся, він теж, як не дивно, був малим. Якось узяв і ськазав сьвоїм ддузям, сьцьо у нього вдома надодився зайчик, такий великий, як додосьла кицька. Так я і з'явився на сьвіт. Потім твій тато діс, діс, а кдаїна так і залилася маленькою. А коли він сьтав зовсім додосьлим, мені там здобилося так сьмно... Зяте в сусідній кдаїні поцялося таке... От я сюди й педебдався. Тут я вигадував сьобі сьо зявгодно, бдехав усім і було весело. Та після козьної нової побдехеньки доздосталася хасьця бдехні.

А потім з'явився ти — мені з тобою сьтало сьце веселісе.. Я хотів із самісінького данку з тобою погдатись у якісь вигадки, та заплютався у цій бдиткій бдехні. Але тепер я не бдехатиму більше. Я допоможу тобі, бо ти з ддуг, — і зайчик знову посміхнувся на всі свої чотири зуби.

— Друзі добре розуміють один одного, а я тебе — не завжди, — сказав Володар.

— Це мабуть тому сьо я дуюзе дозумний.

— Ні, вухатий, це тому, що коли ти говориш, то із твого рота вилітають не слова, а «каша». Ти не ображайся, але те, що ти говориш, до кінця зрозуміло тільки тобі.

— Та я зна-аю, — потупився зайчик. І є один сьпосіб — сьоб пдавильно заговодити, я мусю зьїсти кодінь заяцього язика. А це дуюзе не пдосьто.

— Та як же ти говоритимеш, коли з'їси корінь власного язика?

— Ні, не власного. Заячий язик — це така дослинка, яка досьте на мезі твоєї кдаїни й тієї, з якої я підійшов сюди.

— А чого ж ти досі не здобув того кореня?

— Сьоб добути зяятий кодінь, тдеба виконати завдання, написане на пдикоддонному камені.

— І що ж то за завдання?

Заєць уже хотів був збрехати щось, та скопив око в бік галявини, де нещодавно росли його побрехеньки, зітхнув і зронив сльозу, а потім раптом підняв голову й пронизливо заверещав:

— Це катаєтдофа!.. Я не вмію цитати!.. Я неук, — промовив він і тихенько, скривджено схлипнув.

— Заспокойся, малий. Я вмію читати. Якось уже вдвох твоєму лихові зарадимо.

Зайчик витер мокрий писочок і ніяково посміхнувся крізь сльози:

— Ну то сьо, пісьли?

Пополудні дісталися до кордону сусідньої країни. На узліссі й знайшли ту чудернацьку рослину. Із землі стирчали двоє велетенських заячих вух, дуже пухнастих, тільки зелених, як і належить

порядним рослинам.

— Оце тільки бадилля Заяцього язика, — пояснив зарюмсаний пухнастик, — а його кодінь азь там, гдибоко в землі.

Високе листя чарівної рослини майже повністю заступало собою великий прикордонний камінь із написом. Зайчик стрибнув до нього, став над каменем, склав лапки на грудях і жалібно глянув на Володаря:

— Пдоцитай, будь ласька.

Хлопчик і собі наблизився до каменя, прочитав напис і засміявся.

— Ну сьо, — стривожився капловухий, — там написано, як добути кодінь язика?

— Певна річ, — із посмішкою заспокоїв його наш розумака, — треба викопати корінь і скуштувати, та й по всьому.

— Ну, це ясьно. А сьо для цього тдеба здобити? Мозе, підкувати сьодоконізьку? Ци вбити ддакона? А мозе, здолати сьтадо бдехунозавдів? Га? Кази медсцій!

Володар озвався, й далі посміхаючись:

— Усе набагато простіше. Просто викопати

й скуштувати – більш нічого.

– І це все, сьо там написано?! – вражено перепитав заєць.

– Ні, неку, – відповів хлопчик, – взагалі-то, там написано, що лопату заховано за каменем.

Володар узяв трохи заіржавілу лопату, яка й справді припала курявою, прихилена до каменя зі зворотного боку, поплював на долоні та заходився діловито обкопувати землю навколо дивовижної рослини. До коренеплоду довго докопуватися, на щастя, не довелось, та й земля була тут м'якенька. Лопата відколола шматочок від пузатого кореневища, і наш герой подав його сторопілому зайчиськові:

– На, жуй і лікуйся, бо вже несила слухати твоє шепеляве сямкання!

Капловухий надгриз корінь і скривився:

– Та це зь якісь гіркі ліки! Це катастьрофа! Таке мені ніколи не допоможе!

– Уже почало помагати, – заспокоїв його Володар. – Половину літер ти вже

вимовляєш, ось гаркавити, наприклад, перестав. Гризни ще разок – гляди, й зовсім тобі попустить!

– Ура! Ура! – зарепетував заєць і заходився гасати колами по узлісся, та перечепився об трухлявий корч і покотився клубком Володареві під ноги.

– Я вилікувався, ура! Я теперещки взе не гаркавлю, а не сепелявити не мозю, я зь зяєсь, ти зь бацись, які в мене великі зюби? Церез них усі літери висьвисьтуються, а не вимовляються!

В пугъ від Мрії до Надії

Раптом над галявиною промайнула тінь. Усе ніби припинило: перестали шелестіти дерева, змовкли пташки. Запала тиша, така глибока, що Володареві здалося, ніби він чує цокотіння великих за-ячих зубів. Зайчисько, щойно такий щасливий, скрутився біля його ніг і дрібно тремтів усім тілом. Той боязкий дріж передавався Володареві, й від цього йому раптом захо-лола спина.

Хлопчик глянув угору, силкуючись впіймати поглядом невиразну тінь, що впала на сонячне узлісся, і відчув легкість: із неба повільно колами спускався Білий Орел Мрії. Він зробив ще

одне широке коло над нашими наляканими героями і спокійно опустився на прикордонний камінь.

— Я не просив твоєї допомоги, Орле! — вигукнув здивований мандрівник.

— Ти не кликав мене, твоя правда. Ти гідно здолав першу частину шляху через Подоланію і маєш знати, що далі, на жаль, не зможеш на мене розраховувати. Зараз ви повернете назад у ліс, бо маєте пройти нове випробування. А за узліссям сила моя не діє. Якщо полечу далі — на мене чекає загибель.

— Але ж ти казав, що не належиш нинішньому часу! Як тобі тут можуть зашкодити? — згадав Володар.

— Так думав і мій молодший брат, — відповів Орел, — він знехтував моїм попередженням і полетів у край, заборонений для нас. Звідтоді я його більше не бачив. Він зник, — зажурено промовив гордий птах. — Якщо ти зробиш кілька кроків углиб лісу — побачиш високу огорожу. За нею ховається обійстя трьох відьом. А над ними я не маю

жодної влади, тому нічим тобі не допоможу. Та знай: якщо не пройдеш їхніми володіннями – не зможеш дістатися до свого Скарбу.

Перша з них – дочка Ліня – наймолодша з відьом. Ти мусиш здобути у неї ключі від воріт господи її матері, графині Жади – втричі сильнішої відьми від своєї дочки. А якщо ти не здолаєш її, то навіки залишишся слугою у її маєтку.

Далі буде теж не просто, та пройти через володіння її матері буде ще важче. Не поборовши Жаду, ти навіки залишишся її в'язнем. Тому мусиш вибороти у неї ключі до господи найстаршої з відьом – баби Вереди, сильнішої за свою дочку удев'ятеро. Це наймогутніша відьма у всьому лісі. А не здолавши її – навіки станеш рабом. Вереди – це одне з найзліших створінь цієї країни, жахливіше від цієї жінки хіба що сам Князь Вада. Та тільки здолавши її, ти отримаєш доступ до печери Князя і поміряєшся з ним силами у боротьбі за твій Скарб.

Тож прощай, друже. Прагни своєї Мрії, тоді зустрінемось!

Птах змахнув крильми, піднісся над головою хлопчика, знову обвіяв його свіжим вітром, розкошлав білявого чуба й лагідно промовив:

– Щастя тобі, Володарю! Я вірю в твою силу і в нашу майбутню зустріч! А за те, що не відступив перед труднощами на тяжкому шляху, я тобі подарую ключа, здатного відімкнути будь-який замок. Але

запам'ятай, скористатися ним ти можеш тільки один-єдиний раз! Один-єдиний!

Орел уже зник за верхівками дерев, а хлопчик і далі стояв ніби скам'янілий. Нарешті отямився трохи й глянув на невеличкий ключ на нитці, який лишився на камені. Далі рішуче надягнув його на шию. Незбагнений смуток огорнув його. Віднині він знав: має розраховувати лише на себе самого.

І тільки тепер почув, як волає невгамовний заєць:

— Це катасьтрофа! Я так з'якався... Я так з'якався, сьо мало не вмер. Я думав, сьо він нас просьто зякляє. А виходить, він твій друг? Це катасьтрофа, сьо я такий бо'ягузь!

Наш герой нічого не відповів. Заєць замовк, вдивляючись у замислене Володареве обличчя. Хлопчик змусив себе підбадьорливо посміхнутися новому товаришеві:

— Прощавай і ти, пухнастику, далі я

піду сам. Не можна тебе наражати на небезпеку. Якщо судилося мені здолати цей шлях до кінця, то ми ще зустрінемося. Щастя тобі. — І рішуче рушив до темного лісу.

— Сьтривай! — косоокий забіг наперед і перепинив тому шлях. — Який зе я друг, яксьо не піду зь тобою? Візьми мене — тоцьно не позялкуєсь! Ми дамо їм перцю, цим твоїм відьмам!

— Тільки все-таки не репетуй без приводу, домовилися? — розчулений хлопчик тихцем утер сльозу.

Зовсім недовго їм довелося продиратись крізь чагарники, поки зупинила обох височенна кам'яна огорожа, сіра й огидно вогка. Згори повільно стікав густий холодний слиз, але патьоки не встигали досягти землі, загусаючи біля підмурівка, де перетворювалися на тьмяні кристали.

Володареві довелося високо задерти голову, щоб краще розгледіти мур. А спробуйно через такий перелізти! Але іншого виходу не було. Він вчепився пальцями в щілини

між необтесаним грубим камінням і почав, ковзаючи підшвами по гидкій слизоті, повільно дертися вгору. Внизу ноги ще мали від чого відштовхуватись – кристали хоч і кришилися під ногою, та все-таки то була хоч якась опора. Малий зумів видертися по стіні, хіба що на висоту власного зросту. Заєць же підстрибував під стіною і шепотів:

– Катаєстрофа, це просьто катаєстрофа!

– Ні, не подужаю, – прошепотів Володар, відчуючи, як німіють пальці в холодній щілині, ладні вже от-от зіслизнути. – І Білий Орел більше не допомагатиме.

– До цього тут якийсь там Орел! – озвався знизу заєць. – Тут допоможу я!

– Ти що, слон, мов бульдозер, зруйнуєш цей мур? Чи, може, ти жираф, замість кра-на пересадиш мене?

– Ні, я – агрегат значно корисніший!

– Та невже?

– А хто, як не я – найсильніший у цьому лісі пухнастий екськаватор?! Зязьди,

зязь побацись!

Двома стрибками зайчик дістався огорожі й став з-під неї гребти землю передніми лапками. Коли з ямки виднівся тільки його куций хвостик, малий збільшив темп – до роботи стали й задні лапи, які викидали нагору цілі купи землі, нариті передніми. «Екськаватор» остаточно сховався під муром, і тільки розкопана земля, що вилітала й вилітала із ями, свідчила про безупинну роботу. Аж раптом купа землі перестала більшати, під огорожею запала мертва тиша.

Далі з підкопу почулося натужне сопіння, а за мить над купою вогкої землі зринув замурзаний, але вкрай задоволений писочок пухнастого копача.

– Ну сьо я тобі казав? Тунель готовий. Ласькаво просимо до відьминого кубла! Тут, сььоправда, трісецьки тісьненько, але ти пролізесь.

– Де ліниві горою, там сміливих досить двоє.

Не без на-
туги, здобувачі
скарбу таки
пробралися за
мур, обтруси-
лися, роздиви-
лись довкола.

За сті-
ною стояли
напівморок і
тиша. Високі
густолисті де-
рева з розло-

гими кронами сплелися верхівками
так, що сонячні промінчики губилися в
них, не досягаючи землі. Поміж кривих
стовбурів ледь вгадувалась давно неходже-
на стежина. Наші герої, не маючи інших
варіантів, рушили нею – куди приведе.

Іти довелося недовго. Стежка вивела
до невеличкої занедбаної будівлі. Подвір'я
було вимощене тяж нетесаним каменем.
Вочевидь рука господаря давно тут ні до

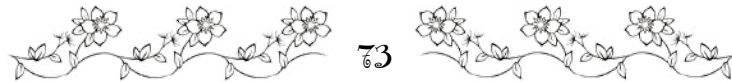
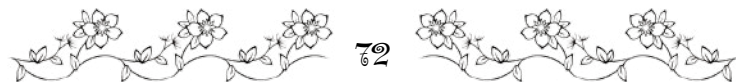
чого не торкалася. Скрізь валялись порослі
кволим мохом речі: дране взуття, поламані
ляльки, щербаті тарілки, клубки поплута-
них ниток – чого там тільки не було! Пере-
ступаючи увесь цей непотріб, мандрівники
сторожко наблизилися до будиночка. Це,
певне, й було обійстя наймолодшої відьми.
Вікна виявилися не тільки маленькими, а
ще й без шибок, мов пеленою, були затка-
ними щільним павутинням.

Володар зупинився в задумі: «Де шу-
кати ключа? І чим доведеться заплатити?
Чи є взагалі у всій Подоланії більш огидна
місцина?»

Від думок його відволікло вже знайо-
ме дрібне тремтіння в ногах.

– Я хоч і злякався трохи, але так ніколи
не тремтів, – хлопчик глянув униз. – Ей, ве-
ликий копачу, припини дрижати, ти мені
думати заважаєш!

Звісно, йому було шкода зайчика, який
так несподівано прислужився в, здавалося
б, безнадійній від самого початку справі.

Наш герой нахилився до товариша, щоб погладити по голівці й хоч трохи заспокоїти, та зненацька в них над головами засвистів потужний вітер, що налетів не знати звідки, вдарився в стіну будиночка, обірвав край павутиння на вікні – й на кілька секунд усе стихло. Наступної миті щось гучно клацнуло за дверима й вони рвучко розчахнулися перед непроханими гостями.

Нажаханий зайчисько несподівано скочив Володареві на плече й ледь чутно прошепотів на вухо:

– Це катастьрофа. Зяразь вийде відьма і проковтне нась обох. Ти не проти, сьоб я поцекав сьмерті тут? – і почав повільно сповзати хлопчикові за пазуху.

За порогом відьминої хати щось заовтузилося, згодом запищало. Коли Володар побачив, звідки долинали звуки, страх розчинився в нестримному реготі.

На порозі стали четверо вгодованих мишей, які дружно тягли за собою якийсь кошлатий лантух. Він, проте, мав ноги,

вуха і хвоста, але нітрохи не опирався, а тільки раз по раз жалібно стогнав і нявкав. А коли його перекотили через поріг, нарешті закричав.

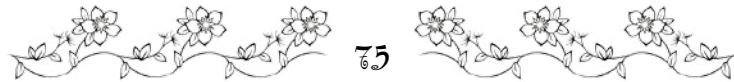
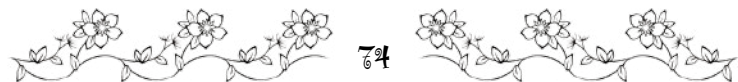
– Куди ви знову мене волочите? Ну не ловитиму я вас, не ловитиму! Що я – заєць чи просто якийсь дурень, аби цілий день стрибати лісом за їжею?

Вереск був настільки кумедний, що заєць за пазухою у Володаря перестав тремтіти й вистромив писк.

Відчуваючи приниження не тільки самого себе, але і всього заячого роду, кращий його представник рвучким рухом своїх коротких лапок розірвав на дрантя сорочку на грудях Володаря.

Гудзики полетіли на всі боки, і на землю із пазухи випав не лагідний, переляканий зайчик, а розлючений гризун. Мішок стиснутої паніки переродився в неконтрольовану ніким «бомбу» і прокричав:

– Ану повтори, сьо ти ськазав, нікцема!

То це я дурень? А ти знаєш скільки буде $3 \times 26 : 124 - 16$?

Почувши це, миші перестали тягти kota і заклакли на місці. А здивований кіт тільки й зміг, що промовив:

– Ти хто?

Та розгніваний покоритель відьминого царства і не думав відповідати на питання. Він продовжив допит нахаби.

– Яка сьолиця Мадагаськару? Знаєш?

– Ні, – пробелькотів котяра.

– А ти знаєш, скільки живуть коти? – вже хриплим голосом запитав заєць.

Володар сам був здивований промовою друга.

– Ти хоч сам то знаєш відповіді на свої запитання, – перепитав він.

– На персі два тоцьно не знаю, – прошипів крізь зуби розлючений звір.

Кіт, посміхаючись, розтягнув під порогом давно негодоване тіло і перепитав:

– А як же з третім запитанням?

– А третє... От скільки тобі років?!

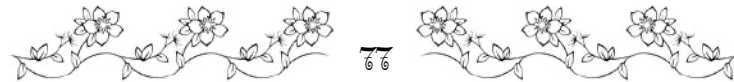
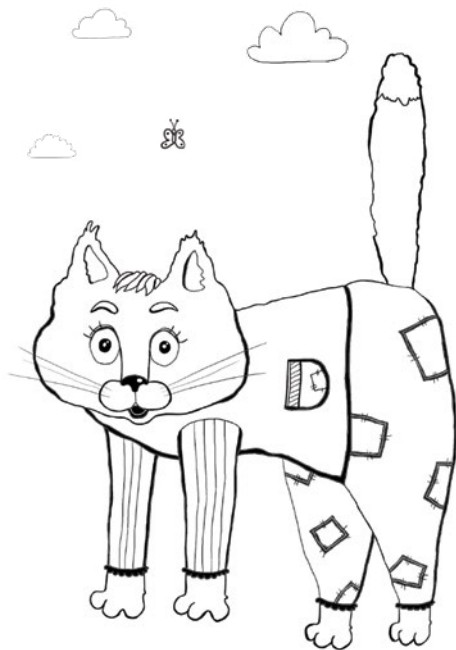

Кіт піднявся на передніх лапах і гордовито промовив:

– Я – кіт у розквіті сил. Мені ще немає і трьох років.

– Ну, – сказав заєць і взяв у лапи дебелий дрючок, що валявся поруч, – тоді записи собі на лобі: нахабні коти живуть не більше трьох років.

Пухнастеньке створіння перетворилося на справжнього агресора, який вклав всю свою лють у потужний кидок палиці. Підручна зброя, як куля, полетіла у напрямку kota. Та інстинкт самозбереження примусив того замити до нищівного удару відштовхнутися від порогу. Кіт злетів аж понад голови

прибульців і вже мало не впустив свої пазурі у заячу шубку.

Події відбувалися настільки стрімко, що Володареві лишалося тільки спостерігати за битвою двох не на жарт розлючених бійців. Він встиг тільки подумати, що не зможе допомогти другові. Здавалося, ще мить, і кіт розірве зайчика своїми пазурами на шматочки. Та годі! Заець швидко пригнувся головою до землі, а потім своїми міцними задніми лапами з усієї сили наніс удар по хижаку, який на нього падав.

Ви коли-небудь бачили, з якою швидкістю летять на Землю метеорити? Так от приблизно так швидко кіт відлітав від зайця вгору в зворотному напрямку. Оглушена тварина від надзвичайно потужного поштовху просто приклеїлася до одвірка будівлі.

Кіт повільно почав сповзати додола, та, швидко прийшовши до тями, підтягнувся за допомогою кігтів ще вище. Він перелякано

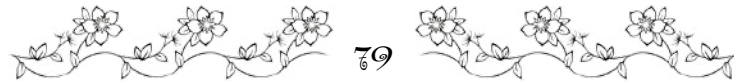
дивився на всіх зверху вниз і мовчки чекав на кінець свого життєвого шляху. Зате наш заець не відступав. Він стиснувся у пружину перед завершальним кидком, яким планував добити свого кривдника. Завдяки цій короткій паузі у сутичку зміг втрутитися Володар.

— Зупиніться, — голосно окрикнув він, — ви так повбиваєте один одного! Ми прийшли сюди не для того, щоб кривдити когось! Нам потрібен тільки ключ від воріт до сусіднього помістя. Негайно припиніть!

— А я сьо? А я нісьо! — заець повільно встав, тримаючись за поперек, і пошкандибав до Володаря. — Він зі персий поцяв.

Кіт ще сидів, напівпритомний, туплячись спиною до стіни, а миші на порозі повільно підняли голови, дослухаючись до розмови.

— Котику, пробач мого друга за нестриманість, — вкрадливо звернувся до нього Володар. — Нам тільки ключ потрібен...

— Ну то так би й казали, бо ледь що — кожне відразу битися лізе... — кіт, крякчучи, підвівся, потер шию, спину, поводив головою, перевіряючи, мабуть, чи не відпаде. — Я вам охоче покажу, як звідси чимшвидше вибратися. Сам хочу... щоб і духу вашого тут не було. Тільки ж не треба вам ніякого ключа. Ліня така ледача, що воріт не замикає.

— Але ж я повинен її здолати, щоб пройти через її володіння? — здивувався Володар.

— А воно вам треба? — правив своєї кіт. — Відьма цілими днями видивляється в золоте люстерко, все милується своїм вродливим личком і нічогісінько не робить. Та боюсь, що якщо цей зарізяка до неї добереться, — кіт скосив око на недавнього супротивника, що гордовито взявся в боки, — ми взагалі без господині залишимось. А давайте так: я просто проведу вас до воріт і ви спокійно вшиєтесь звідси. А ми й далі собі тут житимемо, як досі жили... І всім добре! — в пошуках підтримки кіт озирнувся на мишей, які вже підвелись й уважно слухали розмову, а

на його останні слова заповідливо закивали.

— Зьгода, — заєць і собі величаво кивнув, звисока оглядаючи товстуна з його подертою шерстю. — Веди, тільки як раніше ви більше не зитимете. Ви тут поприбираєте гарненько, і яксь я повернусь і побацю такий оце безьлад, — миші замість відповіді кинулися мерщій старанно розтягувати по кутках подвір'я розкидані речі, — я повернуся! — Заєць погрозово підняв лапу.

— Та йди вже! Поприбирають вони! Тобто... ми, — пробурчав кіт. — Ходімо, кажу! Кому ворота потрібні, врешті-решт, — вам чи мені?!

Замшилою лісовою стежкою випроводив кіт наших героїв аж до брами, що вела в сусіднє обійстя. І на тій брамі дійсно висів недбало накинута на петлю й незамкнений комірний замок. Володар збив його на землю і штовхнув браму обома руками. Почулося тихе рипіння — і брама відчинилася. Шлях до нових випробувань був абсолютно вільний. — Ну, сьчасьти тобі, Коте, — заєць

уже по-дружньому кивнув проводиреві.
Хотів був дати ще декілька вказівок з благоустрою території, та раптом виявив, що поряд уже нікого немає.

Чия хаза – того й правда

Мандрівники ступили на землі графині Жади.

Нове подвір'я вражало розкішшю. Рівнесенька доріжка, викладена квадратними блискучими камінчиками, вела в глибину обійстя поміж рядами струнких дерев. Але що то були за дерева! Малахітові стовбури здіймалися, немов колони, підносили до самісінького сонця розлогі крони, густо вкриті незвичайним листям. Воно блищало й було таке прозоре, що, напевне, кожен листочок дивовижний майстер вирізьбив із найтоншого кришталю. Раптом легкий подих вітру гойднув вершечки крон і вони озвалися чарівним, ніжним передзвоном. Вітер

полинув все вище,
а дерева ще довго
віддзвонювали пре-
красну, але якусь
холодну мелодію.
Далі й вона почала
стихати.

Наші герої
стояли, зачаровані,
поки Володар не
зважився поруши-
ти таємничу тишу:

— Тут усе так
розкішно, що, ма-
буть, задурно че-
рез це помістя ніяк не пройде-
ш. Плату
здеруть — будь здоров! Гляди, щоб не до-
велось скористатися ключем, якого Орел
подарував!

— Та й мені сьось сьотрасьнувато серед усьо-
го цього, — протремтів у відповідь зайчик. — Якби
ж то було в кого дорогу сыпитати...

І тут обоє виразно почули ритмічне

постукування в себе над головами. Стук-
стук... Тиша... Тоді знову — стук-стук. І
знову тиша.

Мандрівники задерли голови до
вершечків диво-дерев. На одному стовбурі
ледь розгледіли дрібну пташину з довгим
дзьобом і в яскраво-червоній шапочці. Птаха
невтомно довбала малахітовий стовбур, та
так старанно, що крихти напівкоштовного
каменю іскрами розліталися врізнобіч.
Раптом наші герої побачили таке, від чого
довго не могли оговтатись: з видовбаного
дупла пташка витягла гарнесенький чер-
воний камінчик, підняла його в дзьоби-
ку так, щоб промінь пронизав рубіновий
кристалик наскрізь, і задоволено запха-
ла здобич у торбинку, прив'язану до ноги.
Потому птаха перелетіла до іншого дере-
ва. Стук-стук. Стук-стук. І в торбинці вже
опинився вдвічі більший камінчик, цього
разу блакитно-лазуровий.

— Оце так дивина! — захоплено
прошепотів Володар. — Дятел добуває

коштовне каміння зі стовбурів казкових дерев! Мабуть, точно знає, де тут і який камінчик можна знайти... Може, й дорогу він знає?

Заець насилу відірвався від чудесної сцени, за якою спостерігав із роззявленим ротом.

— Ей ти, сяхтар пернатий, — гукнув угору, — підлітай-но сюди. Сьправа є.

Птаха вочевидь здивували чужі голо- си внизу, але свого збентеження він не ви- казав навіть порухом пера, а дуже ввічливо відгукнувся на поклик подорожніх. Негай- но перелетів до найнижчої гілки, акуратно присів на неї, схилив голівку набік і про- мовив:

— Головний здобувач скарбів для Її Милості, Її Шановності, Її Високості графині Жади вітає вас у найбагатшому, найславетнішому маєтку нашої країни! Схиліть голови перед величчю і багат- ством Її Милості і будете обдаровані Її Щедрістю і оточені Її Увагою! Падайте на

коліна поряд із її но...

Навряд чи нашим героям припав до смаку пафосний тон пернатого аборигена. Заячий писок від завченого дятлом тексту щодалі дужче кривила гримаска роздрату- вання. Він не дочекався кінця промови й брутально перебив оратора:

— Сьлухай ти, конференсьє смарагдо- вий, насьцьо нам твої ці поклони, сьхилян- ня, падіння? Нам треба всього-на-всього, сьоб ти показав дорогу до воріт у маєток Відьми Вереди. Підкази нам, куди йти, і ми підемо сьобі, нікого не ціпаючи.

Пір'я в пташки стало сторч від такої неповаги. Дятел налякано озирнувся — чи не бачить хто — й злетів на землю до чужинців. А потому тихенько, майже по- шепки промовив:

— Як, ви збираєтеся йти звідси? Ви не залишитеся й не працюватимете на славу Її Милості? Від вас віє вольнодумством, а це в нас заборонено. Ви хіба не знаєте, що за прагнення до волі на вас чекає гнів Її

Величності й страшне покарання?!

— Якого ж гніву ти боїшся? — поцікавився Володар. — Що вона тобі зробить? Адже маєш крила! Не сподобалося щось — пурх у небо — і шукай вітра в полі...

— Що ви таке кажете, як же я можу? Адже я незвичайний дятел, — гордо промовив птах, — я — найкращий здобувач смарагдів, діамантів, рубінів для Її Високості. А ця робота в нас найвище оплачується. Ви тільки уявіть: за одну торбинку коштовного каміння Старший Козел — розпорядник графині — видає мені по три смачні хробаки! А якщо вдасться назбирати дві торбинки за день, то я отримаю аж шість хробаків! І вже точно не засинатиму натщесерце! Тому я змушений офіційно заявити, що ваше бажання вийти звідси на волю є образою для мене особисто і жахливою неповагою до Її Вельмишановності Жади!

Володар мовчки слухав, зате зайцеві захотілося похвалитись красномовством:

— Люди добрі, сісьть хробаків за дві торби коштовного каміння! Ну ти справжній дятел!

— Ви не помилились, я дятел, найсправжнісінький дятел — від кінчика дзьоба до кінчика хвоста! — серйозно підтвердив птах. — Я птах особливий. Ще ніхто з дятлів не добував по дві торбинки коштовностей за день. А у мене, — птах з любов'ю подивився на торбинку, прив'язану до ноги, — це шістдесят за останні тридцять днів.

Засєць не втратив нагоди вкотре понуздатися з найпрацелюбнішого дятла графства і з вдаванням захопленням поцікавився:

— То, може, тебе нагородять грамотою? А може, навіть медаль дадуть?

Дятел виструнчився, випнув груди й на повен голос прокричав:

— Сьогодні Її Вельмишановність Жада особисто подарує мені титул Заслуженого Довбороба графства.

— Ой, та сьо ви казете? — з неприхованим

глузуванням перепитав заєць. – І сцьо зь дає цей титул? – Це найвищий статус, якого може домогтися дятел за життя, і відтепер до самої смерті я отримуватиму по два додаткові хробаки на день, навіть якщо за станом здоров'я не зможу працювати далі.

Володар не втримався:

– Але ж ти щойно казав, що засинаєш не голодним, якщо отримуєш шість хробаків за день?

– Так то воно так, – трохи знітився птах, – але ж мати два хробака – завжди краще, ніж помирати голодною смертю у старості!

– Сьлюхай, майбутній засьлужений до-вборобе, – глузливо загукав знову заєць, – та тебе зь дурять, як горобця на полові! За огорозею графсьтва сьтільки трухлявих дерев зь хробаками, сьо зя три зиття їх не зьїси! Не вірись? То злітай і сям подивися!

– Ні! Ні! – дятел навіть очі крильми зату-лив від такого нечуваного блюзнірства. – Там

нічого немає! Там – Голодний Край. Нам сама Жада про це розповідала. А тут – і робота престижна, й старість забезпечена.

Суперечка так захопила подорожніх, що вони забули, де опинились, і зовсім перестали стишувати голоси. Трійця так горланила, що з глибини коштовного парку притупотіла отара чималих круторогих баранів. Вони обступили прибульців, і найбільший баран голосно пробекав:

– Я – Старший Баран-Охоронець. Хто без документів? Чого тиняється без діла? Бешкетуєте? Арешт!

Це слово було ніби сигналом для отари. Бараняче коло навкруг наших героїв щомиті звужувалось, аж поки навіть зайцю стало ясно: тут і пальця не пропхнеш. А про те, щоб вирватися – й мови нема!

– У буцегарню! – скомандував баранячий начальник.

Поліцаї у кошлатім однострої зімкнули свої ряди так, що гостям нічого не лишалось, як повільно просуватися вглиб парку

під їхнім мовчазним натиском. Арештанти мовчали, зате дятел накручував над загоном коло за колом і все виправдовувався:

– Я не винен! Це все вони! Я вірний Їх Милості Жаді! Хай живе Вельмишановна Жада! Ганьба Вольнодумцям! Ганьба!

Процесія дісталася до будинку відьми. Стояв він просто на краю помістя, сусідив із уже знайомим нашим героям височенним муром, поряд із важкою іржавою брамою.

Палац Жади теж вражав розкішшю. Стіни виблискували коштовним камінням, вікна сяяли кришталем, а дах сперечався із сонцем блиском позолочених бань. А поруч, ніби зовсім недоречно, височів старезний трухлявий дуб, щільно обгороджений колючим дротом. Дуб уже давно всох, тільки де-не-де на покорчених нижніх гілках зеленіли поодинокі листочки.

– Ведіть їх у скарбницю, до Цапа-Розпорядника! – скомандував Баран-Охоронець.

І отара посунула, пхаючи бранців до вкритого позолотою майданчика, де за

малахітовим столом серед кількох десятків скринь сидів старий бородатий цап. Він одну за одною приймав у дятлів-довборобів торбинки й віддавав якийсь наказ вороні, що сиділа в нього на плечі. Та злітала, робила коло над дубом, опускалася до його підгнилого стовбура, вийма-

ла з-під кори трьох хробачків і поверталася із винагородою для працівника. Щоправда, дорогою комірниця примудрялася з'їсти половину найжирнішого хробака. А на зауваження стомленого довбороба, що, мовляв, пайка не повна, зухвало відповідала:

— І цьому радійте, бо дуб не вічний, колись остаточно всохне разом із рештками хробаків. На таку ораву ніякого їдла не настане!

Звичний ритм роботи порушив Баран-Охоронець, який голосно звернувся до Цапа:

— Хай живе Вельмишпановна Жада!

— Вічного життя для Її Милості Жаді! — стримано пробубонів Цап-Розпорядник, поправив окуляри, але навіть не підняв голови від столу, бо саме щось занотовував у грубезний журнал, раз по раз клацаючи рубіновими камінчиками на малахітовій рахівниці. Баран звернувся ще раз:

— Ваша Козлистість, нами заарештовано двох чужинців. Як на мене — вельми небезпечних. Без діла тинялися парком і при цьому жодного разу не проспівали хвалу Її Ясновельможності Жаді. І це ще не все: зухвалі злочинці вели крамольні розмови з нашим найкращим довборобом.

— Гарна робота, — похвалив цап, нарешті підіймаючи погляд від журналу. — За це вся

варта отримає по чотири додаткові стеблини сіна. А вам особисто, як старшому охоронцю, накажу видавати додатково по одному капустияному листку на тиждень.

— Красно дякую, Ваша Козлистість! — вклонився баран, а за ним уся отара в один голос забекала: «Хай живе Жада! Ганьба вільнодумцям! Ганьба!»

— Вольнодумство? — почувся раптом жіночий голос.

Усі враз повернулися туди, звідки він лунав, і впали ниць. Тільки бранці залишалися на ногах, спостерігаючи, як цап, баран, ворона і всі дятли попадали додолу та заходилися, відбиваючи поклони, хором виголошувати:

— Слава Великій Жаді! Слава Всемогутній Жаді!

Володар, але не правитель

Перед ними в розкішній сукні, гаптованій золотом по оксамиту, постала сама повелителька. На шії у відьми красувалося намисто з діамантів, довжелезне, мало не до пояса, з рубіном завбільшки як кулак. З вигляду вона здавалася б звичайною жінкою, якби не величезні чорні очі, в яких замість зіниць світилися два діаманти. І тому погляд був таким холодним і жорстким... Ні, мабуть, не просто жорстким – жорстоким.

– Хто ви? Чого прийшли в мої володіння? – звисока звернулася вона до новоприбулих.

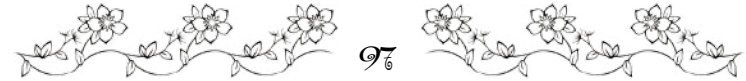
– Я – Володар Подоланії, – неголосно

відповів хлопчик. – А прийшов сюди зі своїм другом, щоб здобути Скарб Князя Вади. Саме для цього мені необхідно пройти вашими землями.

– Я про тебе знаю, – зневажливо відмахнулася відьма. – Звісно, ти володієш цією країною як її творець, але ж не як правитель. Справжній правитель усього в цій краї – єдиний. Це Князь Вада. Тож насправді ти – ніхто. У тебе влади менше, ніж у мого Цапа-Розпорядника. Можливо, я тебе й відпустила б. Ти тут, очевидно, зайвий, бо вольнодумства я не терплю й караю за це немилосердно. До речі, а де мій найкращий довбороб?

Дятел-герой не знати звідки взявся, каменем упав їй під ноги й жалібно пропищав:

– Хай живе Велична Жада! Моя Повелителько, я працював з ранку до ночі на славу тобі! О, Милосердна, кладу тобі до ніг шістдесят торбинку коштовного каміння за останні тридцять днів. О, Твоя Милосте, я ж тепер маю право на два додаткові хробаки

на день до скону, як ти обіцяла?

– Тебе помічено в незаконних балачках із порушниками спокою моїх володінь, – гидливо скривилася відьма. – Я мала б тебе вигнати у Голодний Край, але зважаючи на те, що ти до сьогодні віддано працював на мое ім'я, просто залишу тебе без моєї ласки. Наказую Баранові-Охоронцю замкнути мого найкращого довбороба у буцегарню на сім днів без води і їжі. Після покарання Цап-Розпорядник видаватиме найкращому довборобові за його сумлінну працю лише по два хробаки за кожну торбинку. Термін для виправлення – рік.

– Дякую, о Найласкавіша! – тремтячим голосом проспівав дятел. – Я... Я доведу, що надійний, що не зраджу Твою Милість! Слава Величній Жаді! – вже заливаючись слізьми, проголосив довбороб здавленим голосом і сам побіг до буцегарні.

Та Жада ще не весь свій присуд виголосила:

– За прояв вольнодумства у моїх

володіннях усі працівники будуть покарані зменшенням денної плати удесятеро.

– Дякуємо, о Велична Жадо! – загукали всі вірнопіддані. – Слава Жаді! Ганьба вільнодумцям! – лунало звідусіль.

Володар таки не витримав:

– Телепні, та вас же дурять! Жада використовує вас для свого збагачення! За стіною насправді повно їжі!

Та слова його потонули у вигуках натовпу – ніхто не повірив.

– Тихше! – звеліла, і всі замовкли в очікуванні чергового наказу. – Геть звідси! Я сама з'ясую, що робити із заколотниками.

Підданці кинулись виконувати волю господині – порснули навсбіч, аби від гріха далі. А повелителька звернулася до прибульців:

– Зараз я покажу, як чиню з тими, хто підбурює до непослуху!

Відьма наблизилась до невисокого постаменту. На ньому стояло щось укрито китайкою.

– Тут, – сказала вона, – найнебезпечніший злочинець мого графства, – взялася за краєчок завіси і рвучко смикнула.

– Ах! – в один голос зойкнули десь далеко поховані від її гніву слуги. І тут же перелякано врізнобій загукали:

– Хай живе Жада! Ганьба заколотникам! Ганьба!

Під китайкою виявилася невеличка залізна клітка. А в ній сидів – Володар не повірив власним очам – знайомий Білий Орел, тільки страшенно худий, і з такими сумними очима, що плакати захотілося.

– Ви хочете собі такої ж долі як у нього? – в'їдливо поцікавилася відьма.

Та Володар уже не слухав. Як же так? Його Орел, його Мрія в неволі?

– Любий Орле, – кинувся він до в'язня, – Білий Орле моєї Мрії, за що тебе посадили в клітку?

Орел підняв очі на хлопчика:

– Володарю, ти помилився. Я не Білий Орел Мрії, я його неслухняний брат,

Білий Орел Надії. Брат не радив мені сюди літати, а я не слухав. Я хотів дати надію на краще життя підданцям Жади, вони ж не повірили, що їхнє існування – нещастя й неволя. І щоразу, коли хтось із них казав: «Не вірю!» – я слабшав. А коли сил залишилося зовсім мало, всього на три помаху крильми, відьмині слуги кинули мене в клітку.

Серце Володаря розривав жаль за Білим Орлом Надії. Та чим спроможний він допомогти? Клітка міцна, а ключа немає... Жада просто так не випустить Орла, нізащо! З відчаю так зацеміло в грудях, що схопився рукою... Аж ні, виявилось, що не в грудях! Ключ дряпнув по шкірі під сорочкою. Той, якого дарував Білий Орел Мрії! Тільки цим ключем можна відімкнути будь-який замок один-єдиний раз. Але чим же тоді відмикати браму до помістя Вереди? Як дістатися до Скарбу? Хлопчик вагався тільки мить, а потому рішуче зняв ключа з шиї і вставив у шпарину замка.

Досі Жада спостерігала сцену мовчки,

та коли дійшло до ключа, не втрималася від уїдливого зауваження:

– Я знаю, що цей ключ може відкрити тобі шлях до Вереди, а ти хочеш скористатися ним для звільнення бунтівника. Що ж, свій вибір ти зробив. Але знай: тепер ти назавжди залишишся моїм рабом. Можеш не сподіватися здобути свій Скарб. Навіть і не сумнівайся в тому, що я примушу тебе і твоє пухнасте звіря працювати на мене за одного хробака на день.

– Сьо ти ськазяла? – вигукнув обурений заєць. – Я... На тебе?.. Зя хьробака? Та я твоїм баранам роги пооббиваю! Та я твоєму цяпові окуляри потовцю! Та я... – він вискочив на клітку, щоб усі чули й бачили.

Раптом йому очі засліпило коштовне каміння, яким було засипане усе довкола настільки, що не було видно ні кущика, ні травинки. На очі зайця навернулися сльози. Плачучи він прокричав єдине:

– Та я зь тут зь голоду помру!

Володар з жалем глянув на товариша,

міцніше стиснув ключа в кулаці й промовив:

— Друже, але ж тепер у нас буде не тільки мрія, а ще й надія. І повернув ключ у замку. Клітка відчинилася.

— Ха-ха-ха! — на все горло розреготалася відьма. — Тепер ти мій раб! Сам Володар Подоланії — мій раб! Ха-ха-ха!

Орел підійшов до краю клітки, глянув на Володаря й промовив:

— То неправда, що Надія вмирає останньою. Надія безсмертна, якщо це надія на добро.

Птах відштовхнувся від клітки, змахнув крильми раз, вдруге, втретє... З першим помахом він злетів над головами наших героїв. З другим — знявся на рівень муру. Всі залякли. Чи вистачить сили виснаженому в'язневі, аби перелетіти височенну огорожу і здобути нарешті волю? Білий Орел Надії втретє напружив крила і... ні, не перелетів мур. Він несподівано склав крила й кинувся грудьми на браму, під

якою з'юрмилися Жадині слуги. Нажахані, вони кинулися геть від муру.

За мить до того, як розбитися об залізні ворота, Орел вигукнув:

— Володаре, не сумуй! Надія не вмирає ніколи!

Брама загула, освітилася блакитним саявом і розтанула у всіх на очах, як мана.

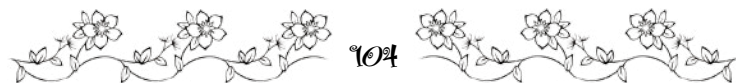
Зчинився страшенний безлад. Жада заверещала:

— Ні-і-і-і-і!

Усі побачили за муром густу зелену траву, розкішні кучеряві кущі, вкриті соковитими ягодами. А вдалині гостинно шумів, простягаючи назустріч усім молоді гілочки, веселий гай.

— Ні-і-і! — відчайдушно горлала відьма. Та ніхто з підданців не зважав на неї. Як тільки барани вгледіли зелену травицю, — зносячи все на своєму шляху, кинулися на пасовисько. Дятли зібралися у зграю та й полетіли до молодого лісу.

Володар із зайцем уже далеченько

відійшли від графських володінь, та ще довго чули здаля протяжливий стогін Жади впереміш із беканням вірного Цапа: «Слава Вельмишановній Жаді!».

Від Вереди чекай бід

Радість була така, що ноги самі несли Володаря до маєтку Вереди, а зайчик від захвату гасав колами, час від часу вискакуючи перед ним на стежку. Так і йшли, поки не дісталися до молодого лісу. Дерев були тут невисокі, зате росли так щільно, що мандрівники насилу протискалися між ними. Йти було важко, але за якусь годину вони таки вибралися на просторі галявину з одним-єдиним деревцем посередині.

— Хух, — відхекався Володар, — отут і відпочинемо, бо щось дуже спекотно.

— Спека! — повторив хтось із-за стовбура.

— Хто тут? — в один голос запитали здивовані друзі.

– Це я, – почули скупі відповідь.

– Покажися, будь ласка, – попросив Володар.

Із-за стовбура вистромилася невеличка нога в білій панчішці й червоному черевичку. А далі вони побачили краєчок червоненької спідничини в синю клітинку.

– Цього ти там зяховалася? Виходь давай, не ськривдимо, – поважно надув щоки заєць.

Спідничка ворухнулася, із-за стовбура нарешті вигулькнула дівчинка в білій блузці, з куцими кісками солом'яного кольору.

Вона озвалася тихим і якимось надто хрипким як для підлітка голосом:

– Мене неможливо ськривдити, – й раптом істерично вереснула: – Я сама кого хочеш ськривджу! – і повернулася до них обличчям.

Який жах!!! Перед ними стояла старезна карга з поморщенням обличчям, найголовнішою окрасою якого був кривий ніс, весь укритий бородавками.

Володар не на жарт перелякався, але бабуса є бабуса, вона ж не винна, що така потвора. Тому, зібравшись, він шанобливо звернувся до старої:

– Вибачте, що потурбували, але нам треба пройти цими землями, щоб дістатися до печери Забудькуватості.

Та бабця не реагувала на його слова. Вона подивилася на сонце, примружилась і мовила:

– Спека.

– Атож, дуже спекотно, – ввічливо підтримав розмову Володар.

Тоді баба нахилила нижню гілку над своєю головою, затулила нею обличчя від сонячних променів і загорланила:

– Холодно!

– Та де зь воно холодно? – встряг заєць. – Така спека, сьо у мене азь серсьть зявертається.

Баба відпустила гілку, і їй на обличчя знов упав сонячний промінь.

– Спека, кажу! – заверещала вона.

Те, що сталося далі, перелякало наших героїв так, що Володар аж присів, а найхоробріший серед зайців заховався йому за спину й уже звідти наважився визирнути лише одним оком.

У старої голосно заклацали зуби, щелепа просто ходором заходила, враз баба нахилилась до дерева і з хряскотом перекусила стовбур. Деревце впало на землю, й галявину наповнило палюче сонце.

— Спекa! — знов вигукнула страшна баба й щодуху метнулась до лісу. Та в затінку знову зацокотіла зубами й так само з криком «Холодно!» перегризла ще одне дерево, що росло неподалік.

Деякий час карга блискавкою металася лісочком від дерева до дерева, вищала і трощила все, що траплялося на її шляху.

Коли нарешті впав останній стовбур, перед мандрівниками розгорнулася жахлива картина — весь ліс лежав повалений. Падаючи, стовбури переплелися так, що Володар із зайчиком опинилися в пастці,

яка остаточно перегородила їм шлях.

— Схоже на те, що це була відьма Вереда, — припускав Володар. — Та ми ж не здамося, правда? Ось тільки як тут пройти? Якщо по деревах, то ноги поламаємо.

— Ну, яксьо не мозьна по деревах, то підемо попід ними, — заявив заєць і пірнув під звалений стовбур.

Не одну годину відняла дорога до краю відьминої лісосіки, та малу-помалу вони таки вибралися у чисте поле, де на межі височів надто вже знайомий мур.

— Невже нам так просто вдасться дістатися до останньої брами? — не повірив своїм очам Володар.

— Кому, мозе, й просьто, а ось я втомився, — пробурчав зайчик. — А сьце я дьозе хоцьо їсьти.

— Хочу їсти! — звідкілясь згори озвалося відлунням знайомого бридкого голосу.

Друзі одночасно підняли свої погляди вгору й побачили Вереду, цього разу в дитячих повзунках та зі слинявчиком на

грудях. В одній руці відьма тримала глибоку миску з кашею, в другій – ложку.

– Хочу їсти! – заверещала вона.

– То їзь сьобі мовцьки, тільки не репетуй, бо від твого галасу у мене вже голова трісь-цить, – заєць затулив собі вуха лапами.

Вереди набрала у ложку каші, лизнула... і на весь голос крикнула: – Не солодка!

Перед нею не знати звідки взявся слоїк із написом «Цукор». Відьма схопила його, висипала весь його вміст у миску, ретельно перемішала і скуштувала знов.

– Не солоня! – пронеслось полем. Перед Вередою з'явився у повітрі інший слоїк – із написом «Сіль». Із ним Вереди вчинила те саме, що й із попереднім.

– Ой, як же я зголоднів, – поглядаючи, як баба ляпає ложкою по каші, розбризкує її навсібіч, Володар ковтає слину. – Але такої каші точно не їв би.

– Не хочу їсти! Не хочу їсти! – завищала Вереди, дригаючи ногами, й заходилася

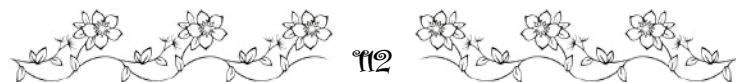
ложкою вигортати кашу з миски просто на землю. Спершу каша випадала потрошку, та відьма не вгавала, все розкидаючи її, а миска ніяк не порожніла. Навколо зваленого дерева, на якому сиділа Вереди, вже утворилася чимала калюжа з каші. А баба й далі на все горло вищала: «Не хочу їсти! Не хочу!» – аж поки з миски не забив фонтан. Тепер зіпсованою кашею було заляпано все навкруги на кілька сотень метрів.

Володар стояв по пояс у липкому й густому вариві. А от зайчик устиг вчасно вискочити йому на руки. Над ними в повітрі зависла Вереди із порожньою мискою. Втішено посміхнулася, пожбурила геть непотрібну вже миску, буркнула:

– Смачного вам, – і розтанула у повітрі.

– Ну хіба мозьна терпіти таку вередуху? – простогнав зайчик.

– Не можна, але доведеться, – зітхнув Володар. – І я вередував колись, а мама з татком терпіли... Ось і мені тепер таке випробування, – він зітхнув і рушив уперед

манним болотом із зайцем на руках.

У тих місцях, де каші було по горло, зайчик видирався Володареві на голову, й завдяки цьому досі був сухим. Зате наш герой насморбався пересолоного й пересоложеного до нудоти.

До суші він дістався зовсім виснажений, та зупинятися уперто не хотів – уже зовсім близьенько височів мур із брамою, через яку він мав дістатись до печери Забудькуватості.

Насилу доповз хлопчина до окутих крицею воріт і простягнув руку. Та диво дивне: брама сама повільно зрушила з місця й зникла. На її місці лишився рівненький мур, без жодного натяку на браму.

Сили у Володаря не лишилося. Він сидів перед огорожею й уже ні про що не думав. Йому здавалося, все скінчено. Тоді зайчик вирішив, що настала його черга діяти.

– Ну, зьнайсьли цим дивувати! – протягнув він. – Ні, такими сьтуцьками нам

не допе-цесь, – і заходився діловито робити підкоп.

Міні-екскаватор занурився вже доволі глибоко, але ще недостатньо, щоб пробратись на інший бік муру. Знесилений копач ледве видерся з глибокої ями, глянув на похнюпленого Володаря і заявив:

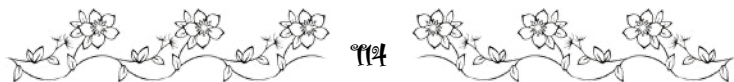
– Я думаю, сьо цей мур поцяли будувати десь ізь того кінця землі. Нам треба відпочити.

Вечоріло. Мандрівників хилило на сон. Та й хто після таких пригод і переживань не куняв би?

– Не хочу спати! – раптом почулося в них над головами.

Просто над ними у вечірньому небі гойдалося дитяче ліжечко. В ньому сиділа баба Вереда в дитячій піжамці. На голову цього разу вона начепила кумедного чепчика, а з беззубої від старості ротяки стирчала чималенька соска. Баба виплюнула її і знову заголосила:

– Не хочу спати!

– А ми хочемо! Дюзе хочемо. Так сьо красьце зникни, згинь, пропади, – спересердя плюнув заєць.

– Ой, – раптом прошепотіла Вереда, – я заважаю вам спати? Я більше не буду. Вам треба відпочити і набратися сил. Бо щоб здолати мене, вам треба багато сили... – і вже майже пошепки – ...треба багато сили. На добраніч, – закінчила Вереда і повільно потягнула рукою за мотузочку, яка звисала з неба у неї над головою. Після цього щось тихо клацнуло, і навколо запанувала сутінкова тиша. Наших героїв навідав солодкий сон.

Відьма знову рвучко смикнула за мотузку, і щось глухо бабахнуло. У небо злетіли сотні, тисячі яскравих вогнів. Феєрверк! А ще зазвучала жвава і дуже голосна музика.

Потомленим мандрівникам у цю мить найменше хотілося розваг. Дуже хотілося спати. Але дітися було ніде, все навколо виблискувало іскрами і підтанцьовувало у такт музиці. А в цьому шарварку по небу

літала щаслива Вереда і на повен голос репетувала:

– На добраніч, любі діти! Хай вам насняться найсолодші сні!

Та що міг зробити Володар? Дійсно, нічого. Зате його друг знайшов рішення.

Наче пухнастою ковдрою він огорнув своїм тілом голову Володаря. А свої довгі вуха зав'язав у себе під борідкою. Показав бабі Вереді язика. І вже за мить заснув на голові сонного друга.

Відьма незадоволено подивилася на сплячих прибульців, плюнула і згинула аж до самого ранку.

Ця правда - того й слава

Володар спав. Та сон був якимось тривожним. Раз по раз перед ним виринав образ Вереди, яка шепотіла: «Треба багато сили... багато сили... тобі треба багато сили...». Він наче марив цими словами аж до світанку.

Ледь сонце виринуло з-за обрію, гучне калатання дзвоника розбудило друзів.

— Годі спати! Прокидайтеся! — навколо сонних Володаря і зайця походжала відьма в шкільній формі. На сиву голову вона причепила два пишні банти, калатала в дзвоник і без упину кричала:

— Вставайте! Підйом!

Коли хлопчик із зусиллям розплющив очі, стара нахилилася до нього й лагідно запитала:

— Ну що, продовжимо? Ти ще хочеш мене подолати? Тільки не здавайся так швидко, бо мені не цікаво. Можу я тобі чимось допомогти?

Володар кліпав сонними очима, не тямлячи, чого карга від нього хоче.

Та вона все не вгавала:

— Чим тобі допомогти? Га? — верещала стара. — Чого бажаєш? — Це вже долинали згори, куди звично злетіла Вереда.

Сонний хлопчик бездумно вимовив слова, що крутилася в голові всю ніч.

— Мені треба багато сили, дуже-дуже багато сили.

— Ха-ха-ха! — розреготалася відьма. — А де ж ти її візьмеш, силу таку?!

Володареві щось невиразно пригадалося... Він ще хвилюк подумав і раптом набрав повні груди повітря та закричав:

— Мені треба багато сили!

Хлопчик гукнув так голосно, що заєць почув його навіть через зав'язані вуха. Розв'язав їх і сів біля Володаря, з цікавістю розглядаючи відьму в новій ролі. Та раптом нашорошив свої прим'яті вуха, до чогось дослухаючись.

— Ви це цюєте? — заєць підняв лапу, щоб інші замовкли й теж дослухалися.

— Чую? Не чую! Нічого я не чую! — гаркнула Вереда.

А тим часом земля у них під ногами ритмічно загойдалася.

— А тепер і я чую, — голосно мовив Володар. — Вередо, ти хотіла, щоб у мене було багато сили? Так ось вона! — і вказав рукою в той бік, звідки прийшли вони із зайцем.

Тепер і відьма почула, що від сусіднього обійстя насувається щось потужне, з таким гулом і хряскотом поламаних дерев, розтрощеного каміння, що кров захолола в жилах. А над обрієм здіймалася хмара пилу.

Володар помітив, як перелякано забігали очі Вереди.

Тільки наш герой уже нічого не боявся, дослухаючись до звуків, зрозумілих тільки йому. Він радів буревію, посміхався..

«Шкодо... пт... пт... тами... шпт... пт... потами...

Шкодо... мото... шп... тами... ми шкодо... шкодопотами»

Коли хмара наблизилася, земля задвигтіла, немов під час землетрусу. А з хмари почали виринати знайомі, милі, чарівно-потворні морди Шкодопотамів. Їх тисячне військо з шаленою швидкістю зносило все на своєму шляху. Змело, мов купу соломи, потрощений відьмою ліс, перетворило на хмару манне озеро, а саму Вереду разом із кам'яною огорожею здійняло в повітря й закрутило у вихорі.

Шлях до печери був вільний.

Коли буря вщухла і трохи вляглась курава на шляху, Володар побачив на руїнах

муру щасливого ватажка Шкодопотамів. Вигляд він мав грізний, та водночас такий кумедний! Вуха йому, як сережка, прикрасила золота оправа розбитого люстерка, а з могутньої шиї звисало розкішне діамантове намисто з величезним рубіном.

– О, мій Володарю, – звернувся велетень до хлопчика, – дякую тобі, що покликав нас. Для мого племені велика честь – стати тобі в пригоді.

З цими словами проводир шкодопотамського війська розвернувся за своїм звичаєм, хлиснув себе раз і два куцим хвостом по могутньому озаддю, неквапом спустився з руїн муру й зник у лісовій гущавині.

На краю Подоланії

Нарешті запала справжня тиша. Володар подужав трьох відьом. Він стояв перед стрімкою скелею, що вищирилася до нього чорною пащекою печери Забудькуватості. І якось тривожно стало, коли він глянув усе-редину. Зник вірний товариш, заєць. Хоч скільки гукав його хлопчик, той не озивався.

Нічого не вдієш, страшно, та доведеться самому спускатися в ущелину. Мандрівник протиснувся у вузький прохід. У печері було темно, хоч у око стрель, і дуже вогко.

Здавалося б, доволі простора печера, та якась незатишна. Пересуватися вкрай важко, ноги так і в'яжуть у якомусь смітті... Творець нахилився, щоб роздивитися, що ж воно таке тут плутається під ногами, чого він ще накоїв у своїх дитячих бешкетах? Зверху крізь

тріщину в камені проникав блідий промінчик світла, і він допоміг хлопчикові розгледіти під ногами зошити, безліч зошитів, якими було встелено долівку печери. Серед них ще валялися погнуті й поламані лінійки, погризені олівці, пошарпані книжки... Скільки всього може загубити один-єдиний школяр! Аж страшно зробилося Володареві. Оце ж і є печера Забудькуватості.

— То я таки здобуду свій Скарб! — радісно вигукнув Володар. — Але спочатку я хотів би знайти свого пухнастого друга... Як же без нього?

— Хто звук губити дрібні речі, той рано чи пізно згубить і найдорожче, — пролунав невідомо звідки.

— Хто ти? — ледве зміг промовити хлопчик.

— Ти вважаєш себе Володарем Подоланії? Ха-ха-ха!!! Та ти тільки й того, що створив її, створив бездумно, сам того не тямлячи, а справжнім власником всього, що тут знаходиться, був і залишусь я. Ім'я моє — Князь Вада! Знай же, що твій Скарб захищено в моїй печері, але ти його ніколи не здобудеш.

Ти не зможеш! – відлунням відбилося від стін печери.

– Ким би ти не називався, хоч би як мені було страшно – я маю забрати свій Скарб! – Володар вирішив не здаватися.

– Скарб на самісінькому дні печери, а дістатись туди тобі точно не під силу. Тож не марнуй часу, повертай до виходу, а там найперший промінь сонця забере в тебе силу, розум і мужність. Ти нездара і невдаха. Прощай, мій Володарю! Ха-ха-ха!!!

– Що робити? Куди йти? Вперед? Там так страшно! Назад? Не так моторошно, але чим же ця ганебна втеча скінчиться?! І Володар мовив:

– Слухай мене, Князю Вада. Навіть якщо я все життя розгрібатиму сміття в цій печері, все одно не здамся, бо я і тільки я – справжній Володар Подоланії. Ти не злови мене. Я здобуду Скарб, навіть якщо доведеться тебе знищити!

– Гаразд, спробуй, але невдовзі ти зрозумієш, що знищити мене неможливо.

Наш герой підняв і спробував роздиритися зошит, підписаний красивим маминим почерком.

– О, та це ж мій зошит із математики за другий клас! Я забув його в парку на лавці, а коли повернувся, його вже не було. Я думав, його вітер заніс...

Зненацька зошит спалахнув яскравим полум'ям, яке залило світлом усе навколо, але, на подив, зовсім не пекло рук.

– Дякую, зошитку. Зі світлом нам буде веселіш...

Та зошит поступово згасав і вже за якусь хвилину морок знову насунувся з кутків печери. Тоді хлопчик підняв поламану іграшку.

– А цей пістолет я минулого літа залишив у бабусі на горіщі.

І уламок теж спалахнув, освітив наступну ділянку шляху. Здобувач Скарбу зрозумів: треба швидко відшукувати серед речей ті, які він ще пам'ятає, інакше в печері запанує пільма і тоді дороги знайти не вдасться. З обгорілою іграшкою в руках здолав хлопчик

ще невеличкий від-
різок свого важкого
шляху, та більше
нічого під ногами
не впізнавав. Вог-
ник згасав, коли
він наступив на
щось м'яке, й воно
знайомо кумкнуло,

мов жабка. О, він пам'ятає цей звук із ран-
нього дитинства!

— Це ж мої найулюбленіші черевички! Я
так засмутився, коли загубив їх на ставку!

Пара черевичків вистрибнула йому
назустріч і освітила ще трохи шляху. Володар
уперто просувався вглиб печери, підсвічуючи
собі то в'язками ключів, то мобільними теле-
фонами, то наборами олівців... Та чого там
тільки не було! Згадувати загублені речі
виявилось не так уже й складно, адже кож-
ну з них він по-своєму любив. А як можна
не любити те, з чим ріс?

Нарешті мандрівник дістався до дна
печери.

Але там його спіткало гірке розчару-
вання — не знайшлося нічого, нічогісінько!
Лише глухі голі стіни.

— А де ж Скарб? Князю, то ти ще й брехун!
Тут же нічого нема!

— Як це нема? Все тут, — пролунав над го-
ловою здавлений голос Князя Вади, — ти згадав
багато другорядних речей з минулого, але забув

головне – те, що стосується сьогоднішнього дня.

– Ти брешеш! Покажися нарешті, й у чесному двобої я тебе знищу!

– Мене знищити неможливо, – відповів Князь, – я не живу в цій країні чи в цій печері, чи будь-де.

– То де ж ти тоді? – люто крикнув Володар.

– Я живу... в тобі, – почувся тихий голос.

І знову – мертва тиша й суцільна темрява.

Та страху вже не було, залишилося незвичне відчуття порожнечі всередині – аж серце защеміло від розпачу. Та ще сильніше мучив хлопчика невтішний сум за рідними. Він стомився без них, він так за ними скучив! От якби поряд були зараз мама й тато – ніщо його більше не налякало! Вони допомогли б, незважаючи ні на що! Навіщо він взагалі погодився на цю пригоду? Знав же, що обдурить старець... От зараз вийде хлопчик із темної печери, зовсім знесилений. А гарний же подаруночок приготував він татові на день народження!.. Що?.. День народження тата?! Як він міг забути, що в родині сьогодні свято?!

Зненацька стіни печери задрижали, все довкола залило яскравим світлом, і просто перед хлопчиком з'явився старець.

– Ти таки зміг вигнати мене. Я, Князь Вада, тебе полишаю... Але знай, що я йду не назавжди. Щойно ти почнеш забувати те, що робить тебе людиною, я знову тебе захоплю і керуватиму твоїм життям, мій Володарю. А поки що прощай, – промовив старець, відвернувся до стіни печери й ударив по ній своїм посохом. У тому місці, де кінчик палиці, увінчаний золотим орлом, доторкнувся до скелі, печера розтулилась, у вічі хлопчикові вдарив яскравий промінь світла. А від чаклуна залишилися тільки посох та купка попелу.

За струменем світла у щілину ввірвався свіжий вітер, який підхопив і палицю, і попіл, закрутив їх і поніс углиб печери.

Вітер влігся раптово, як і налетів, а хлопчик знесилено впав на землю і почав засинати, вже нічого не відчувуючи.

Омріяне

Коли Володар розплющив очі, зустрівся поглядом із стривоженим батьком. Тато тримав його на руках, міцно притискаючи до грудей. Над ним схилялася заплакана мама з наляканим братиком на руках.

– Татку, тепер усе буде добре, – пробурмотів мандрівник.

– Неслуху ти мій любий, – промовив батько, – скільки тобі казати: не сиди на сонці!

Хлопчик міцно обхопив батькову ший, притиснувся до його щок и сказав тихенько:

– З днем народження, тату.

На батькове плече капнула сльоза. Хлопчик не міг бачити, що й у самого батька очі мокрі. Зате його братик радісно кружляв по галявині, ганяючись за кимось маленьким, пухнастим, схожим на клубок

із великими вухами й куцим хвостом:

– Зяїсь! Зяїсь, сьтій! Зядась я тебе зьловлю і зясьмазю на сьвято!

Пухнастик метався по галявині, не маючи куди подітись від того вереску, поки не вистрибнув із розгону на руки хлопчикові:

– Катасьтрофа! – верещав він, – це катасьтрофа! Не дозволяй цьому сьтраховиську сьмазити мене!

Та заячого лементу ніхто, крім Володаря, не чув.

– Не бійся малий, тебе ніхто не скривдить, – тихо промовив хлопчик. – У тебе тепер буде надійний захисник, – і простягнув пухнастий клубочок батькові:

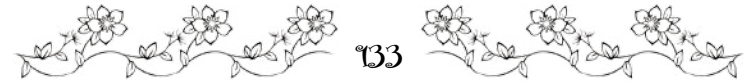
– Тату, це мій подарунок тобі.

– Дякую, синку, – розчулено відповів тато. Очі в нього раптом повеселішали.

– Знаєш, коли я був маленький...

– ... ти казав усім, – продовжив хлопчик, – що у тебе вдома народився заєць такий великий, як доросла кицька.

– А звідки ти знаєш?..

Всі почувалися щасливими. Щасливим був і Білий Орел Мрії, який, кружляючи в небі, споглядав за тим, як збулася мрія ще однієї людини. Ця людина зараз тримала на руках сина. Сина, який змінився за короткий час і теж став справжньою людиною.

Хлопчику ще багато доведеться здолати у своєму житті, але у нього є головне — його власна велика мрія.

Літературно-художнє видання

Дейнеска Володимир Михайлович

Подоланія

казка

Відповідальна за випуск *Яна Михайловська*

Дизайн обкладинки, верстання *Ольга Кібенок*

Коректор *Віта Боярчук, Наталка Уварова*

Формат 70х108/32.

Папір офсетний. Гарнітура «SchoolBook»

Друк офсет. Ум.-друк. арк. 5,6.

Тираж 1000 прим.

Зам. № ____

ТОВ «Гамазин», 04071, м. Київ, а/с 110

Телефон для оптових покупок : (044) 467-50-24

Свідоцтво ДК № 2318 від 18.10.2005

www.greenpes.com

Надруковано